

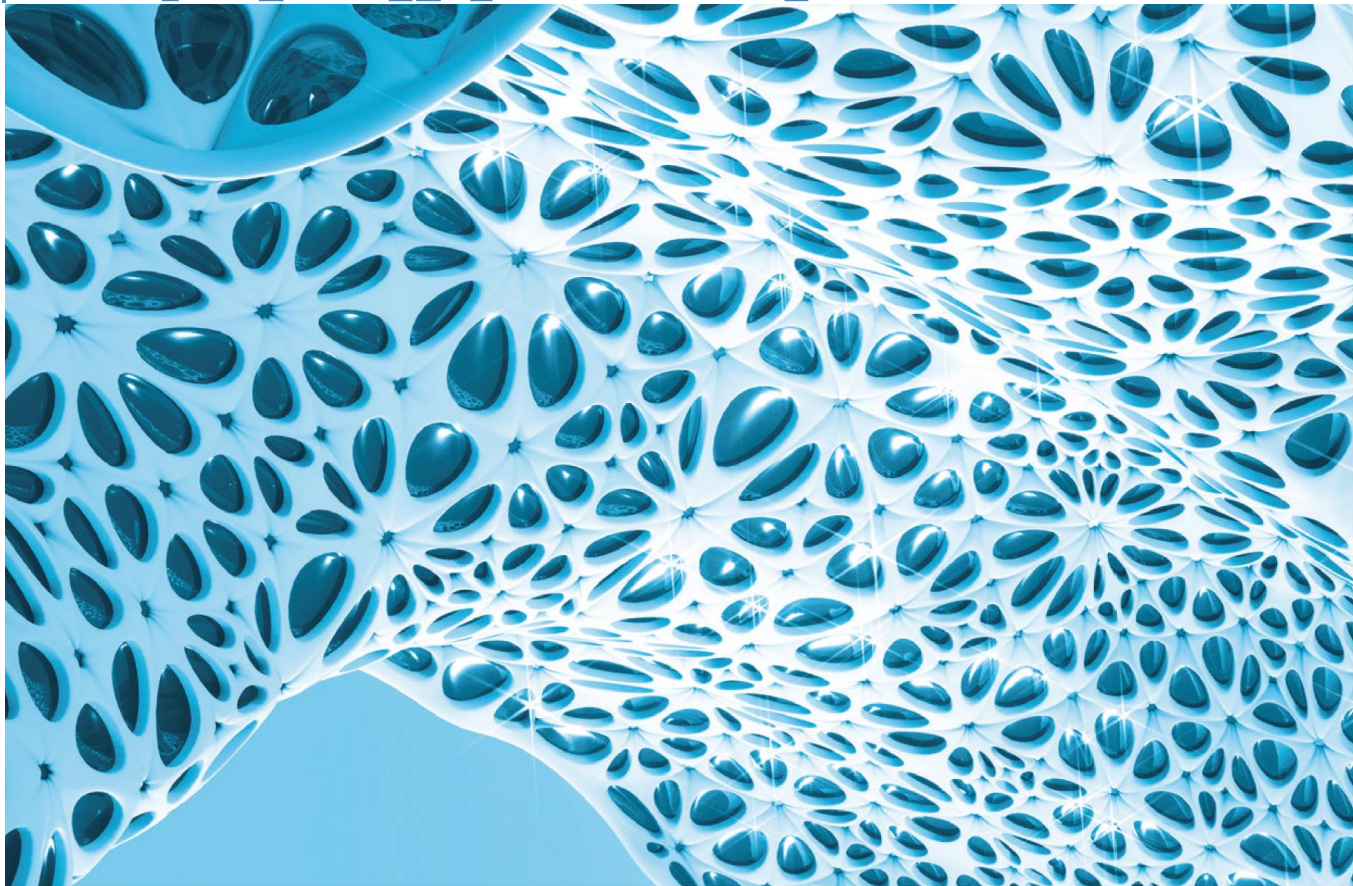

EU4Business

ՏՀԶԿ

Հայաստանի Ձեռնարկությունների Վիճակագրության Տեղեկագիր. 2018թ.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՀԶԿ-ն եզակի հարթակ է, որտեղ կառավարությունները միասին աշխատում են համաշխարհայնացման տնտեսական, սոցիալական և բնապահպանական խնդիրների լուծման ուղղությամբ: ՏՀԶԿ-ն նաև նոր զարգացումներն ու խնդիրները հասկանալու և դրանց արձագանքելու հարցում կառավարություններին օգնելու առաջնագծում է. այդ խնդիրներից են կորպորատիվ կառավարումը, տեղեկատվական տնտեսությունը և ծերացող բնակչությունը: Կազմակերպությունն առաջարկում է մի միջավայր, որտեղ կառավարությունները կարող են համեմատել քաղաքականության իրենց փորձը, փորձել լուծումներ գտնել ընդհանուր խնդիրներին, ներկայացնել լավագույն գործելակերպերը և աշխատել ներպետական ու միջազգային քաղաքականությունների համակարգման ուղղությամբ: ՏՀԶԿ անդամ երկրներն են Ավստրալիան, Ավստրիան, Բելգիան, Կանադան, Չիլին, Չեխիայի Հանրապետությունը, Դանիան, Էստոնիան, Ֆինլանդիան, Ֆրանսիան, Գերմանիան, Հունաստանը, Հունգարիան, Իսլանդիան, Իռլանդիան, Իսրայելը, Իտալիան, Ճապոնիան, Կորեան, Լատվիան, Լիտվան, Լյուքսեմբուրգը, Մեքսիկան, Նիդեռլանդները, Նոր Զելանդիան, Նորվեգիան, Լեհաստանը, Պորտուգալիան, Սլովակիայի Հանրապետությունը, Սլովենիան, Իսպանիան, Շվեդիան, Շվեյցարիան, Թուրքիան, Միացյալ Թագավորությունը և Միացյալ Նահանգները: Եվրոպական Միությունը մասնակցում է ՏՀԶԿ աշխատանքներին:

www.oecd.org

ՏՀԶԿ ԵՎՐԱՍԻԱՅԻ ՄՐՑՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

ՏՀԶԿ Եվրասիայի մրցունակության ծրագիրը, որը մեկնարկել է 2008 թվականին, օգնում է արագացնել տնտեսական բարեփոխումները և բարելավել գործարարության միջավայրը՝ երկու տարածաշրջաններում կայուն տնտեսական աճ և զբաղվածություն ապահովելու նպատակով. այդ տարածաշրջաններն են Կենտրոնական Ասիան (Աֆղանստան, Ղազախստան, Ղրղզստան, Մոնղոլիա, Տաջիկստան, Թուրքմենստան և Ուզբեկստան) և Արևելյան Եվրոպան ու Հարավային Կովկասը (Հայաստան, Ադրբեյջան, Բելառուս, Վրաստան, Մոլդովայի Հանրապետություն և Ուկրաինա): Ծրագիրը նպաստում է Գլոբալ կապերի քարտուղարության կողմից իրականացվող՝ ՏՀԶԿ տեղեկատվական ռազմավարությանը:

www.oecd.org/globalrelations/eurasia.htm

ԵՄ-Ն ԲԻԶՆԵՍԻ ՀԱՄԱՐ

«ԵՄ-ն բիզնեսի համար» նախաձեռնությունը ներկայացնում է Եվրոպական Միության կողմից Արևելյան գործընկերության տարածաշրջանում փոքր և միջին ձեռնարկություններին (ՓՄՁ-ներ) տրամադրվող ողջ օժանդակությունը, որի շրջանակներում համագործակցում են ԵՄ-ն, ԵՄ անդամ պետություններն ու վեց գործընկեր երկրներ՝ Հայաստան, Ադրբեյջան, Բելառուս, Վրաստան, Մոլդովա և Ուկրաինա:

www.eu4business.eu

Բովանդակություն

Նախաբան	5
Երախտիքի խոսք.....	7
Հայաստանի ՓՄՁ ոլորտի ցուցանիշների գնահատում	8
Ընթերցողի ուղեցույց	12
Վիճակագրական միավորներ.....	12
Բացվածքն՝ ըստ ձեռնարկությունների չափի.....	12
Աշխատանքի արտադրողականությունը	13
Դրամական փոփոխականներ	13
Երկրների կոդեր	14
Տնտեսական գործունեության ոլորտներ	15
Սահմանումներ	16
Հայաստանի ՓՄՁ ոլորտի ընդհանուր նկարագրություն	18
ՓՄՁ մասնակցությունը ձեռնարկատիրական տնտեսության կազմում	18
ՓՄՁ մասնակցությունն ըստ մարզերի	19
Ձեռնարկությունների ծննդյան և մահվան գործակիցն ըստ մարզերի.....	20
1. ՓՄՁ-ների թվաքանակ	21
1.1. Ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ չափի և գործունեության ոլորտի	21
1.2. Ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի և գործունեության տեսակի	21
1.3. Ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ.....	22
1.4. Ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ մարզերի.....	23
1.5. Ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ մարզերի.....	23
1.6. Ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ մարզերի և չափի.....	24
1.7. Ձեռնարկությունների թվաքանակը հազար շնչի հաշվով, ըստ մարզերի.....	25
2. Զբաղվածությունը ՓՄՁ ոլորտում.....	26
2.1. Զբաղվածությունն ըստ ոլորտների և ձեռնարկությունների չափի.....	26
2.2. Զբաղվածությունն ըստ ոլորտների և ձեռնարկությունների չափի, 2017 և 2016 թվականների համեմատություն.....	26
2.3. Զբաղվածության մասնաբաժինն ըստ ոլորտների և ձեռնարկությունների չափի.....	27
2.4. Զբաղվածության մասնաբաժինն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ	27
2.5. Զբաղվածությունն ըստ մարզերի	28
2.6. Զբաղվածության մասնաբաժինն ըստ մարզերի և ձեռնարկությունների չափի.....	28
3. ՓՄՁ շրջանառությունը.....	29
3.1. Շրջանառությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի և տնտեսության ճյուղերի.....	29
3.2. Շրջանառության մասնաբաժինն ըստ չափի և տնտեսության ճյուղերի.....	29
3.3. Շրջանառությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ.....	30

3.4. Շրջանառությունն ըստ մարզերի	30
4. ՓՄՁ արտահանման ծավալները.....	31
4.1. Արտահանման ծավալներն ըստ ձեռնարկությունների չափի և արտահանման ուղղությունների	31
4.2. Արտահանման մասնաբաժինն ըստ ձեռնարկությունների չափի և արտահանման ուղղությունների	31
5. Միջին ամսական աշխատավարձը ՓՄՁ-ներում.....	32
5.1. Մեկ անձի միջին անվանական ամսական աշխատավարձը.....	32
5.2. Մեկ անձի միջին անվանական ամսական աշխատավարձն ըստ գործունեության ոլորտների	32
5.3. Միջին ամսական աշխատավարձն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ	33
5.4. Մեկ անձի միջին ամսական անվանական աշխատավարձն ըստ մարզերի.....	33
6. ՓՄՁ-ների ստեղծած ավելացված արժեքը	34
6.1. Ավելացված արժեքն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների	34
6.2. Ավելացված արժեքն ըստ չափի խմբերի և գործունեության ոլորտների.....	34
6.3. Ավելացված արժեքն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ	35
7. ՓՄՁ-ների աշխատանքի արտադրողականությունը	36
7.1. ՓՄՁ-ների և խոշոր ընկերությունների աշխատանքի արտադրողականությունն՝ ըստ գործունեության ոլորտների	36
7.2. Աշխատանքի արտադրողականություն, միջազգային համեմատություն	37
7.3. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, հանքագործություն և բացահանքերի շահագործում	37
7.4. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, մշակող արդյունաբերություն.....	38
7.5. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, շինարարություն	38
7.6. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, տեղեկատվական և հաղորդակցային ծառայություններ	39
7.7. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, մասնագիտական, զիտական և տեխնիկական գործունեություն.....	39
8. Ձեռնարկությունների ծնունդ.....	40
8.1. Բացված ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների.....	40
8.2. Ձեռնարկությունների ծնունդի գործակիցն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների	40
8.3. Ձեռնարկությունների ծնունդի գործակիցը, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ	41
8.4. Ձեռնարկությունների ծնունդն ըստ մարզերի.....	41

9. Ձեռնարկությունների մահ	42
9.1. Ձեռնարկությունների մահերի թվաքանակն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների.....	42
9.2. Ձեռնարկությունների մահվան գործակիցն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների.....	43
9.3. Ձեռնարկությունների մահվան գործակիցը, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ ..	43
9.4. Ձեռնարկությունների մահերի թվաքանակն ըստ մարզերի.....	44
10. Նորաստեղծ ձեռնարկություններ	45
10.1. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի և գործունեության ոլորտի.....	45
10.2. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների մասնաբաժինը, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ.....	45
10.3. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի և մարզերի	46
10.4. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ մարզերի.....	46
Օգտագործված գրականություն	47
Հավելված	48
Գների ինդեքսներ ու փոխարժեքներ.....	48

Նախարան

Այս տեղեկագիրը ներկայացնում է Հայաստանի ՓՄՁ ոլորտի պատկերը. տեղեկագիրը պատրաստվել է Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի գործարար հատվածի պաշտոնական վիճակագրության հիման վրա (Armstat, www.armstat.am):

Եվրոպայի Փոքր բիզնեսի ակտի (SBA) շրջանակներում 2015 թվականին կատարված գնահատման արդյունքներից ելնելով ընդգծվել է ՓՄՁ ոլորտի պաշտոնական վիճակագրության առկայությունը և հասանելիությունն ընդլայնելու անհրաժեշտությունը, ինչը հատկապես կարևորվել է Հայաստանում ՓՄՁ ոլորտի քաղաքականությունների մշակումը, մոնիտորինգն ու գնահատումը բարելավելու առումով (*ՓՄՁ քաղաքականության ցուցիչ. Արևելյան գործընկերության երկրներ 2016թ.,* ՏՀԶԿ և այլք, 2015թ): Ի գիտություն ընդունելով այդ գնահատման արդյունքները՝ ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարությունը դիմել է ՏՀԶԿ աջակցությանը՝ պետական մարմինների գործարար հատվածի պաշտոնական վիճակագրական տվյալներ հավաքելու, ներդաշնակեցնելու, վերլուծելու և տարածելու կարողությունների բարելավման համար, մասնավորապես կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության մասով, որն անհրաժեշտ է ՓՄՁ-ների կատարողականը գնահատելու համար:

Աշխատանքը կատարել են ՏՀԶԿ Գլոբալ կապերի քարտուղարությունը և Վիճակագրության ու տվյալների տնօրինությունը՝ ՏՀԶԿ կողմից Արևելյան գործընկերության երկրներում իրականացվող «ԵՄ-ն բիզնեսի համար. քաղաքականություններից գործողություն» բազմերկրյա ծրագրի շրջանակներում: Ֆինանսական աջակցությունը տրամադրել է Եվրոպական Միությունը՝ «ԵՄ-ն բիզնեսի համար» նախաձեռնության շրջանակներում:

2017թ. հոկտեմբերից մինչև 2018թ. հոկտեմբերն ընկած ժամանակահատվածում ՏՀԶԿ-ն Երևանում կազմակերպել է վիճակագրության վերաբերյալ երեք աշխատաժողով (2017թ. հոկտեմբերի 4-ին, 2018թ. մարտի 15-ին և 2018թ. հոկտեմբերի 4-ին): Աշխատաժողովների հիմնական թեման եղել է գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության կազմումը, տվյալների տարբեր շարքերից ստացված բիզնես տվյալների կապակցումը և վիճակագրական տեղեկությունների տարածումը: Աշխատաժողովները նպատակաուղղված էին համապատասխան պետական մարմինների կարողությունների և վիճակագրության ոլորտում նրանց համագործակցության զարգացմանը: Աշխատաժողովներից բացի, ՏՀԶԿ-ն Վիճակագրական կոմիտեին աջակցել է մեթոդաբանության ներդրման ընթացիկ աշխատանքներում, որպեսզի հնարավոր լինի գործարարության ցուցանիշների մշակման և հավաքման գործընթացը համապատասխանեցնել [«Եվրոստատ-ՏՀԶԿ գործարար հատվածի ժողովրդագրական վիճակագրության ձեռնարկի»](#) և [«Ձեռնարկատիրական գործունեության սահմանում. տվյալներ հավաքող կառույցների համար օգտակար սահմանումներ»](#) և [«Ձեռնարկատիրության դիտարկման և չափման հայեցակարգ»](#) աշխատանքային ուղեցույցերի պահանջներին: Աշխատաժողովների կարևոր արդյունք էր ՀՀ Վիճակագրության

կումիտեի [«Փոքր և միջին ձեռնարկատիրությունը Հայաստանի Հանրապետությունում, 2018»](#) առաջին վիճակագրական տեղեկագրի հրատարակումը, որը հետևում է սույն տեղեկագրում առաջարկված ՓՄՁ վիճակագրության ներկայացման կառուցվածքին:

Տեղեկատվական բացերն ու տվյալների մատչելիության խնդիրները հասկանալու համար ծրագրի ընթացքում ՏՀԶԿ-ն մի շարք հանդիպումներ է ունեցել պետական կառույցների և պաշտոնատար անձանց, միջազգային կազմակերպությունների և այլ շահագրգիռ կողմերի մասնագետների հետ, այդ թվում՝ ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն և ՓՄՁ քաղաքականության համար պատասխանատու ստորաբաժանումներ, Վիճակագրական կումիտե, ՓՄՁ զարգացման ազգային կենտրոն (ՓՄՁ ԶԱԿ), ՀՀ ֆինանսների նախարարություն - Հարկային վարչարարության և մաքսային մարմիններ, Կենտրոնական բանկ, ՀՀ արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց գրանցման պետական ռեգիստր, Եվրոպայի անվտանգության և համագործակցության կազմակերպություն (ԵԱՀԿ), Հայաստանում ԵՄ պատվիրակություն, ԵՄ-ի «Աջակցություն ՓՄՁ զարգացմանը Հայաստանում» (SMEDA) ծրագիր, որն իրականացվում է Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության կողմից, Բիզնեսի աջակցման գրասենյակ (ԲԱԳ) և անկախ փորձագետներ:

Երախտիքի խոսք

Մույն փաստաթուղթը պատրաստվել է ՏՀԶԿ Վիճակագրության և տվյալների տնօրինության Առևտրի և մրցունակության վիճակագրության բաժնում: ՏՀԶԿ-ն իր երախտագիտությունն է հայտնում ՀՀ վիճակագրական ծառայությանը գերազանց համագործակցության և կատարված ուշագրավ աշխատանքի համար՝ արդեն իսկ պատրաստ ցուցանիշների ցանկը համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում նոր ցուցանիշներով համալրելու ուղղությամբ: Մասնավորապես, ՏՀԶԿ-ն շնորհակալություն է հայտնում՝

Հայաստանի Հանրապետության պետական վիճակագրական կոմիտեի անդամ պրն. Գագիկ Անանյանին.

Բիզնես ռեգիստրի, ընտրանքի և դասակարգման բաժնի պետ պրն. Վարդան Արևշատյանին.

Աշխատանքի վիճակագրության բաժնի պետ տկն. Լուսինե Քալանթարյանին.

Մակրոտնտեսական ցուցանիշների և ազգային հաշիվների բաժնի պետ տկն. Լուսյա Խաչատրյանին.

Արդյունաբերության և էներգետիկայի վիճակագրության բաժնի պետ պրն. Աշոտ Անանյանին.

Շինարարության վիճակագրության բաժնի պետ տկն. Մարիամ Պետրոսյանին.

Առևտրի և այլ ծառայությունների վիճակագրության բաժնի պետ տկն. Անահիտ Հարությունյանին.

Տրանսպորտի և կապի վիճակագրության բաժնի պետ պրն. Գեորգի Թորոսյանին և այդ բաժինների աշխատակիցներին:

ՏՀԶԿ-ն հատուկ շնորհակալություն է հայտնում ՀՀ կառավարությանը, մասնավորապես ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարար պրն. Տիգրան Խաչատրյանին, փոխնախարար պրն. Հակոբ Ավագյանին և ՓՄՁ զարգացման վարչության պետ պրն. Կորյուն Գևորգյանին՝ քաղաքականության հարթությունում առաջնահերթությունների և անհրաժեշտ տվյալների վերաբերյալ խորհուրդների համար:

Մեծ գնահատանքի է արժանի նաև Լիտվայի և Դանիայի վիճակագրական ծառայությունների փորձագետների աջակցությունը՝ ըստ ձեռնարկությունների չափերի կառուցվածքային վիճակագրության հետագա զարգացման, մասնավորապես ավելացված արժեքի տվյալների մշակման հարցում: Այդ օգնությունը տրամադրվել է ԵՄ-ի «Աջակցություն ՓՄՁ զարգացմանը Հայաստանում» (SMEDA) ծրագրի շրջանակներում, միջնորդված Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) կողմից:

Հայաստանի ՓՄՁ ոլորտի ցուցանիշների գնահատում

«ԵՄ-ն բիզնեսի համար. քաղաքականությունից՝ գործողություն» բազմերկրյա ծրագրի շրջանակներում ՏՀԶԿ Վիճակագրության և տվյալների տնօրինությունն ուսումնասիրել է, թե Հայաստանում ինչպես է կազմակերպվում գործարար հատվածի վիճակագրության արտադրությունը: Նախանշվել են գործարար հատվածի վիճակագրության և ցուցանիշների հավաքմամբ և/կամ կազմմամբ (կոմպիլյացիա) զբաղվող պետական և վարչական մարմինները, ինչպես նաև ուսումնասիրվել են առկա բոլոր փոփոխականների շարքերը: Ուսումնասիրությունը նպատակաուղղված է եղել տվյալների առկայության և վիճակագրության արտադրության գործընթացի՝ բարելավման կարիք ունեցող բնագավառներին:

Ուսումնասիրությունը շատ կարևոր էր հետևյալ առումներով.

- **Ընդգծել Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայության դերը** որպես հիմնական կառույց, որը պատասխանատու է տնտեսվարող սուբյեկտների վերաբերյալ պաշտոնական վիճակագրության արտադրության համար: Տվյալների կապակցվածության և որակի նկատառումներով կարևոր է գործարար հատվածի ժողովրդագրության և տնտեսության մեջ գործարար համակազմի մասնակցության վերաբերյալ պաշտոնական վիճակագրությունը կենտրոնացնել մեկ հաստատությունում՝ վիճակագրական ծառայությունում, որը լավագույն տարբերակում պետք է օգտվի վարչական տարբեր մարմիններից ստացված վիճակագրական տվյալներից (օր.՝ հարկային, մաքսային, սոցիալական ապահովության մարմիններ):
- **Հստակեցնել վարչարարության և վիճակագրության նպատակներով տրվող «ՓՄՁ» իրավական սահմանման տարբերությունը.** ՏՀԶԿ երկրներում ընդունված է վարչարարության նպատակով կիրառվող «ՓՄՁ» իրավական սահմանումը տարանջատել վիճակագրության նպատակով կիրառվող «ՓՄՁ» սահմանումից, որը տրվում է գործարար հատվածի վիճակագրության արտադրության նպատակով:

Այս առումով ՀՀ ՎԾ մոտեցումը, համաձայն որի «ՓՄՁ» սահմանման միակ չափանիշ է դիտարկվում աշխատողների թիվը, համապատասխանում է միջազգային լավագույն փորձին:
- **Մկսել կարևոր տվյալների մշակումներ,** այդ թվում գործարար հատվածի ժողովրդագրական վիճակագրության և ձեռնարկությունների ստեղծած ավելացված արժեքի պատրաստում (կոմպիլյացիա)՝ ըստ ձեռնարկությունների դասակարգման և հիմք ընդունելով աշխատողների թիվը:

Վերջին շրջանում գործարար հատվածի վիճակագրության կազմման ՎԾ մեթոդաբանությունը զուգամիտվել է Եվրոպական և միջազգային

չափանիշներին: ՎՃ-ը վարում է գործարար հատվածի վիճակագրական բիզնես-ռեզիստր, որը գործարար հատվածի վիճակագրության արտադրության ողնաշարն է և համապատասխանում է *Վիճակագրական բիզնես ռեզիստրների վերաբերյալ ուղեցույցներին* (UNECE, 2015թ.): Նաև, գործարար հատվածի հետազոտություններից բացի գործարար հատվածի պաշտոնական վիճակագրություն պատրաստելու համար ՎՃ-ը ներկայումս հիմնվում է մի շարք վարչական վիճակագրական տվյալների, մասնավորապես՝ Պետական եկամուտների կոմիտեից կանոնավոր հիմունքով ստացվող հարկային տվյալների վրա:

Առաջարկություններ ՓՄՁ-ների և ձեռնարկատիրության մասին տվյալների մշակման վերաբերյալ

Փոքր և միջին ձեռնարկությունների (ՓՄՁ-ներ) և ձեռնարկատիրության վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների և ցուցանիշների ուսումնասիրության արդյունքներով՝ Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությանը (Armstat) ներկայացվել են հետևյալ առաջարկությունները.

A. *Վիճակագրական միավորներ.*

- a. Ներկա ժամանակահատվածում գործարար հատվածի վիճակագրության կազմման համար որպես դիտարկման և վիճակագրական միավոր ՎԾ-ն կիրառում է իրավաբանական անձը: Նախընտրելի միջազգային փորձի հիման վրա առաջարկվում է որպես վիճակագրական միավոր դիտարկել *ձեռնարկությունը*, ընդ որում յուրաքանչյուր ձեռնարկություն կարող է բաղկացած լինել իրար հետ սեփականության և/կամ վերահսկողության կապով կապակցված մեկ կամ մի քանի իրավաբանական անձերից (*UNECE ուղեցույցը վիճակագրական բիզնես ռեգիստրների վերաբերյալ, 2015թ.*):

B. *Մասնավոր հատվածի ապահոված զբաղվածության չափում*

- a. Ներկա ժամանակահատվածում գործարար հատվածում զբաղվածությունը չափելու համար ՎԾ-ն օգտագործում է աշխատողների թիվը: Առաջարկվում է նաև չափել տնտեսվարողների մոտ զբաղված անձանց ընդհանուր թիվը (այսինքն՝ վարձու աշխատողներ գումարած ինքնազբաղվածներ, [Eurostat-OECD Manual on Business Demography Statistics, 2007](#)), և գործարար հատվածի կառուցվածքային վիճակագրության նպատակով զբաղվածների թիվը հիմք ընդունել ձեռնարկությունների չափի խումբը որոշելու համար:

C. *Ներկա ժամանակահատվածում պատրաստվող փոփոխականների լրացուցիչ բացվածք*

- a. Մշակել գերփոքր ձեռնարկությունների ավելացված արժեքի մասին վիճակագրություն.
- b. Եթե տվյալների գաղտնիության խնդիր չկա, հրապարակել գործարար հատվածի վիճակագրությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի խմբերի, գործունեության ոլորտի մանրամասնված մակարդակում - ըստ Տնտեսական գործունեության տեսակների (ISIC) երկնիշ կամ եռանիշ դասակարգման:

D. *Նոր վիճակագրության և ցուցանիշների կազմում*

- a. Մշակել գործարար հատվածի ժողովրդագրական ցուցանիշներ, որոնք կնկարագրեն ստեղծված/փակված աշխատատեղերը ըստ ձեռնարկությունների ստեղծման և փակման, զբաղվածության մակարդակը նորաստեղծ ձեռնարկություններում, արագ աճող ձեռնարկությունների թիվն ու ցուցանիշները, նրանց մասնաբաժինն ընդհանուր զբաղվածության կազմում, և գործարար

հատվածի ժողովրդագրական վիճակագրությունը միայն գործատու ձեռնարկությունների ենթաշարքի մասով.

- b. Տվյալներ մշակել արտաքին առևտրային գործունեության վերաբերյալ՝ ըստ ձեռնարկությունների առանձնահատկությունների, և պատրաստել նոր վիճակագրություն, որտեղ կհաշվառվի ՓՄՁ մասնակցությունը գլոբալ արժեքի շրջայում կապելով գործարար հատվածի վիճակագրությունը, մաքսային ռեգիստրները և տնտեսվարող սուբյեկտների վերաբերյալ առկա այլ տվյալների շարքերը.
- c. Ուսումնասիրել հիմնարկների մակարդակով տարածաշրջանային վիճակագրություն կազմելու հնարավորությունը՝ ձեռնարկությունների ապահոված զբաղվածության տարածաշրջանային բաշխվածության ավելի ճշգրիտ հաշվարկը ստանալու համար:

E. Տվյալների տարածում

- a. Կիրարկել տվյալների տարածման լավագույն միջազգային սկզբունքները (տես [Recommendation of the OECD Council on Good Statistical Practice, 2015](#)/ ՏՀԶԿ խորհրդի առաջարկությունները լավագույն վիճակագրական աշխատակարգի վերաբերյալ, 2015թ. և Վիճակագրության եվրոպական նորմերը, 2017թ.):
- b. Բարելավել արդեն իսկ առկա առցանց գործիքների և աղբյուրների, մասնավորապես <http://armstatbank.am-ի> մասին սպառողների իրազեկությունը և դրանցից օգտվելու հնարավորությունը:
- c. Թողարկել տեղեկությունների տարածման նոր գործիքներ, այդ թվում ամենամյա գրքույկ, որտեղ կներկայացվեն ՓՄՁ-ների և գործարարության ցուցանիշները և որոնք հասանելի կլինեն նաև առցանց:
 - ✓ Այս խորհուրդն իրագործվել է Արմստատի «[Փոքր և միջին ձեռնարկատիրությունը Հայաստանի Հանրապետությունում, 2018](#)» առաջին վիճակագրական տեղեկագրի հրատարակումով, որը հետևում է սույն տեղեկագրում առաջարկված ՓՄՁ վիճակագրության ներկայացման կառուցվածքին:

Ընթերցողի ուղեցույց

Հայաստանի ՓՄՁ վիճակագրության այս տեղեկագրում ներկայացված է Հայաստանի գործարար հատվածի կառուցվածքը և կատարողականը ներկայացնող առանցքային ցուցանիշների ընտրանի: Այն կազմվել է ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության պատրաստած վիճակագրության հիման վրա (www.armstat.am): Միջազգային համեմատության նպատակով տվյալներ են վերցվել ՏՀԶԿ Գործարար հատվածի վիճակագրական և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարանից (<http://dx.doi.org/10.1787/sdbs-data-en>):

Վիճակագրական միավորներ

ՀՀ ՎԾ պատրաստած գործարար հատվածի վիճակագրության մեջ ձեռնարկատիրական տնտեսությունը դիտարկելու և վերլուծելու նպատակով որպես վիճակագրական միավոր օգտագործվում է իրավաբանական անձը: Իրավաբանական անձի հիման վրա կազմված վիճակագրության մեջ ՓՄՁ-ների թիվը կարող է ավելի շատ ներկայացված լինել՝ ի տարբերություն «ձեռնարկություն» հասկացության կիրառման, որը հետևյալն է. «ձեռնարկությունը իրավաբանական անձանց ամենափոքր միացությունն է, որը հանդիսանում է ապրանքներ և ծառայություններ ստեղծող իրավակազմակերպական միավոր, որոշումների՝ հատկապես ընթացիկ միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշումների կայացման հարցում ունի ինքնուրույնության որոշակի աստիճան: Ձեռնարկությունը մեկ կամ մի քանի գործունեություն է ծավալում մեկ կամ մի քանի վայրերում: Ձեռնարկությունը կարող է լինել միանձնյա իրավաբանական միավոր» ([Eurostat-OECD Manual on Business Demography Statistics, 2007/](#) Եվրոստատ-ՏՀԶԿ-ի Գործարար հատվածի ժողովրդագրական վիճակագրության վերաբերյալ ձեռնարկ): Ձեռնարկությունների թվի հաշվարկում ներառվում են այն ակտիվ ձեռնարկությունները, որոնք համապատասխան տարում ունեցել են աշխատողներ և/կամ առևտրաշրջանառություն:

ՀՀ ՎԾ-ը մասնավոր հատվածի ապահոված զբաղվածությունը չափում է վարձու աշխատողների թվով: Զբաղվածների մասով տվյալների բացակայության պայմաններում (որը ներառում է ինքնազբաղվածներին և աշխատողներին) հայկական ընկերությունների աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկելու համար գերփոքր ձեռնարկությունների աշխատակիցների թվին գումարվում է ոչ գործատու անհատ ձեռներեցների թիվը: Սա նախատեսված է չափազանցության միտումը նվազեցնելու և ՏՀԶԿ երկրների հետ համադրելիությունը բարելավելու նպատակով (տես նաև ստորև):

Բացվածքն՝ ըստ ձեռնարկությունների չափի

Սույն հրապարակումը կիրառում է ձեռնարկությունների չափի հետևյալ բացվածքը.

- գործարար հատվածի կառուցվածքային վիճակագրության համար՝ գերփոքր ձեռնարկություններ (0-9 վարձու աշխատող), փոքր (10-49), միջին (50-249) և մեծ (250 և ավել վարձու աշխատող) ձեռնարկություններ:

Հնարավորության դեպքում գերփոքր ձեռնարկությունների վիճակագրության մեջ որպես առանձին ենթաշարք ներկայացվում են նաև ոչ գործատու ձեռներեցները:

- գործարար հատվածի ժողովրդագրական վիճակագրության համար՝ ոչ գործատու ձեռնարկություններ (0 վարձու աշխատող), 1-4, 5-9, 10-19, և 20 և ավելի վարձու աշխատող ունեցող ձեռնարկություններ:

«Ավելացված արժեք» փոփոխականի մասով տվյալները կազմվում են գերփոքր և փոքր ձեռնարկությունների խմբերի համար համատեղ՝ 0-49 աշխատողներ:

Աշխատանքի արտադրողականությունը

Աշխատանքի արտադրողականությունը ձեռնարկությունների մակարդակում սովորաբար չափվում է որպես ավելացված արժեքի և ձեռնարկությունում զբաղված անձանց ընդհանուր թվի հարաբերությունը: Հայաստանում, սակայն, զբաղված անձանց ընդհանուր թվաքանակի վերաբերյալ տվյալներ ներկայումս առկա չեն ըստ ձեռնարկության չափերի, և փոխարենը վարձու աշխատողների թիվն է օգտագործվում որպես աշխատանքի չափանիշ: Այսպիսով հաշվարկված աշխատանքի արտադրողականությունը չափազանցված կլինի համեմատած այլ երկրների հետ, քանի որ ինքնագրավածները հաշվի չեն առնված աշխատողների թվում, մինչդեռ նրանց ներդրումը ավելացված արժեքին ընդգրկված է վիճակագրության մեջ:

Ի՞նչ հարաբերություն ձեռնարկություններում վարձու աշխատողների և ինքնագրավածների թվի միջև:

Տարբեր երկրների տվյալները ցույց են տալիս, որ ինքնագրավածների (օրինակ՝ ձեռնարկատիրոջ չվարձատրվող ընտանիքի անդամները) թիվը մեծ ձեռնարկությունների աշխատուժի չնչին մասն են կազմում, մինչդեռ գերփոքր ձեռնարկություններում նրանց կշիռը հասնում է զգալի չափերի:

Այս տարբերությունները սակայն փոփոխական են երկրից երկիր, և կախված գործունեության տեսակից: Օրինակ՝ 2016թ. Չեխիայի Հանրապետության մշակող արդյունաբերության գերփոքր ձեռնարկություններում զբաղվածների ընդհանուր քանակը երեք անգամ գերազանցում էր վարձու աշխատողների թիվը, սակայն Միացյալ Թագավորությունում տարբերությունն ընդհամենը 6% էր:

Այսպիսով՝ ենթադրելով, որ հայաստանյան բիզնեսի աշխատանքի արտադրողականության չափազանցումը վերաբերում է հատկապես ամենափոքր ձեռնարկություններին, այս հրատարակությունում աշխատանքի արտադրողականության հաշվարկման համար ոչ գործատու անհատական ձեռնարկությունների թվաքանակը ավելացվել է գերփոքր ձեռնարկությունների վարձու աշխատակիցների թվին:

Դրամական փոփոխականներ

Դրամական փոփոխականները ներկայացված են ազգային արժույթով՝ ընթացիկ գներով կամ փոխարկված ԱՄՆ դոլարի՝ տարեկան միջին փոխարժեքով: Սպառողական գների ինդեքսը և արդյունաբերության մեջ արտադրության

միջոցների գնման գների հնդեքսը, ինչպես նաև փոխարժեքները որպես տեղեկատվություն ներկայացված են [Հավելվածում](#):

Երկրների կոդեր

Այս հրատարակության մեջ բերված ցուցանիշներում օգտագործված են հետևյալ ISO կոդերը (ISO3).

ARM	Հայաստան	GRC	Հունաստան
AUT	Ավստրիա	HUN	Հունգարիա
BEL	Բելգիա	ISL	Իսլանդիա
BGR	Բուլղարիա	ISR	Իսրայել
CHE	Շվեյցարիա	ITA	Իտալիա
CZE	Չեխիայի Հանրապետություն	LTU	Լիտվա
DEU	Գերմանիա	LUX	Լյուքսեմբուրգ
DNK	Դանիա	LVA	Լատվիա
ESP	Իսպանիա	NOR	Նորվեգիա
EST	Էստոնիա	NZL	Նոր Զելանդիա
FIN	Ֆինլանդիա	POL	Լեհաստան
FRA	Ֆրանսիա	PRT	Պորտուգալիա
GBR	Միացյալ Թագավորություն	SVN	Սլովենիա

Տնտեսական գործունեության ոլորտներ

Այս զեկույցում Հայաստանի տվյալներում ներկայացված է տնտեսության գործարար հատվածը, մասնավորապես Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի (ISIC) 4-րդ վերանայված տարբերակի B-N բաժինները, S95 մասը, K բաժնի բացառությամբ, որը վերաբերում է ֆինանսական միջնորդության ծառայություններին:

SՀԶԿ երկրներում գործարար հատվածի ժողովրդագրական տվյալներում ներառված են ֆինանսական միջնորդության ծառայությունները, բացառություն է կազմում հոլդինգների գործունեությունը (ISIC 4-րդ վերանայված տարբերակ, K642 խումբ):

Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի (ISIC) 4-րդ վերանայված տարբերակ	
A (01-03)	Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն և ձկնորսություն
B (05-09)	Հանքագործական արդյունաբերություն և բացահանքերի շահագործում
C (10-33)	Մշակող արդյունաբերություն
D (35)	Էլեկտրականության, գազի, ջրաբերության և լավորակ օդի մատակարարում
E (36-39)	Ջրամատակարարում. կոյուղի, թափոնների կառավարում և վերամշակում
F (41-43)	Շինարարություն
G (45-47)	Մանրածախ և մեծածախ առևտուր. ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում
H (49-53)	Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն
I (55-56)	Կացության և հանրային սննդի կազմակերպում
J (58-63)	Տեղեկատվություն և կապ
K (64-66)	Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն
L (68)	Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն
M (69-75)	Մասնագիտական, գիտական և տեխնիկական գործունեություն
N (77-82)	Վարչարարական և օժանդակ գործունեություն
O (84)	Պետական կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովություն
P (85)	Կրթություն
Q (86-88)	Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական ապաստարկում
R (90-93)	Մշակույթ, զվարճություններ և հանգիստ
S (94-96)	Սպասարկման այլ ծառայություններ
S95	Համակարգիչների, անձնական օգտագործման և կենցաղային արտադրատեսակների նորոգում
T (97-98)	Տնային տնտեսությունների գործունեություն որպես գործատու. տնային տնտեսություններում չտարբերակված ապրանքների և ծառայությունների արտադրություն սեփական սպառման համար
U (99)	Օտարերկրյա կազմակերպությունների գործունեություն

Մահմանումներ

Մահմանումները վերցված են հետևյալ աղբյուրներից.

- ՄԱԿ ԵՏՀ (2015թ.), Ուղեցույց վիճակագրական բիզնես ռեգիստրների վերաբերյալ/ UNECE (2015), Guidelines on Statistical Business Registers, https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/publications/2015/ECE_CES_39_WEB.pdf.
- ՏՀԶԿ (2010թ.), Գործարար հաստիքի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրություն, ՏՀԶԿ հրատարակչություն, Փարիզ/OECD (2010), Structural and Demographic Business Statistics, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264072886-en>.
- ՏՀԶԿ (2007թ.), Եվրոստատ/ՏՀԶԿ Գործարար հաստիքի ժողովրդագրական վիճակագրության ձեռնարկ, ՏՀԶԿ հրատարակչություն, Փարիզ/OECD (2007), Eurostat/OECD Manual on Business Demography Statistics”, OECD Publishing, Paris, <http://www.oecd.org/std/39974460.pdf> :

Ակտիվ ձեռնարկություն. ձեռնարկություն, որը հաշվետու ժամանակահատվածի ընթացքում ունեցել է շրջանառություն կամ աշխատողներ:

Աշխատողներ (վարձու աշխատողներ). անձինք, որոնք աշխատում են գործատուի մոտ և ունեն աշխատանքային պայմանագիր, ստանում են փոխհատուցում՝ աշխատավարձ, վարձատրություն, վճարում, պարգևատրում, հատավարձով վարձատրություն կամ բնաիրային փոխհատուցում:

Գործատու ձեռնարկություն. ձեռնարկություն, որը հաշվետու ժամանակահատվածի որևէ պահին ունեցել է աշխատողներ:

Ոչ գործատու ձեռնարկություն. ձեռնարկություն, որը հաշվետու ժամանակահատվածում աշխատող չի ունեցել:

Ձեռնարկության ծնունդ. արտադրական գործոնների համախմբի ստեղծում՝ որևէ այլ ձեռնարկություն չընդգրկելու պայմանով: Ստեղծված ձեռնարկությունների թվաքանակում չի ներառվում միաձուլման, լուծարման, մասնատման կամ մի շարք ձեռնարկությունների վերակազմավորման կամ պարզապես գործունեության տեսակի փոփոխության միջոցով ձևավորված ձեռնարկությունները:

Ձեռնարկությունների ծննդյան գործակիցը . Այս ցուցանիշը համապատասխանում է ստեղծված ձեռնարկությունների թվին՝ ներկայացվելով որպես տոկոսն ակտիվ ձեռնարկությունների կազմում:

Ձեռնարկությունների մահ. Արտադրական գործոնների համախմբի լուծարում՝ որևէ այլ ձեռնարկություն չընդգրկելու պայմանով: Մահացած ձեռնարկությունների թվաքանակում չեն ներառվում միաձուլման, կլանման, լուծարման, ձեռնարկությունների վերակազմավորման կամ գործունեության տեսակի փոփոխման հետևանքով փակումները:

Ձեռնարկությունը գրանցվում է մահացած ձեռնարկությունների ցանկում միայն եթե փակվելուց հետո երկու տարվա ընթացքում այն չի վերսկսում իր գործունեությունը: Նույն տրամաբանությամբ՝ երկու տարվա ընթացքում գործունեության վերսկսումը չի հաշվառվում որպես ձեռնարկության ստեղծում:

Ձեռնարկությունների մահվան գործակիցը. Այս ցուցանիշը համապատասխանում է փակված ձեռնարկությունների թվաքանակին՝ ներկայացվելով որպես տոկոսն ակտիվ ձեռնարկությունների կազմում:

Աշխատանքի արտադրողականություն. Այս փաստաթղթում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկվում է որպես ավելացված արժեքի և զբաղվածության հարաբերակցությունը: Հայաստանի պարագայում զբաղվածությունը հաշվարկվում է վարձու աշխատողների թվով, որի մեջ հաշվի առնված չեն անհատ ձեռներեցները, ինչպես նաև փոքր բիզնեսի տերերի ընտանիքի չվարձատրվող անդամները, որոնց տված արդյունքը ընդգրկվում է ավելացված արժեքը հաշվելիս: Այս հակասությունը մեղմելու և ՏՀԶԿ երկրների հետ համադրելիությունը լավացնելու նպատակով գերփոքր ձեռնարկություններում աշխատանքի արտադրողականության հաշվարկի համար օգտագործվող զբաղվածության ցուցանիշը ճշգրտվել է, ներառնելով նաև ոչ գործատու անհատ ձեռներեցների թվաքանակը:

Զբաղված անձինք. Դիտարկվող միավորում ընդգրկված անձանց ընդհանուր թիվը (ներառյալ տվյալ միավորում աշխատող սեփականատերերը և ընտանիքի չվճարվող անդամները, ընկերակցությունների աշխատող անդամները):

Շրջանառություն. Համապատասխան ժամանակահատվածում դիտարկվող միավորի կողմից տրված հաշիվ-ապրանքագրերի ընդհանուր արժեքը, որը համապատասխանում է երրորդ կողմերին մատակարարված ապրանքների և ծառայությունների՝ շուկայում իրացված ծավալներին:

Ավելացված արժեք. Արտադրության և միջանկյալ սպառման տարբերությունը, որտեղ արտադրությունը հաշվարկվում է արտադրական գործոնների ծախսերով, կամ հիմնական գներով:

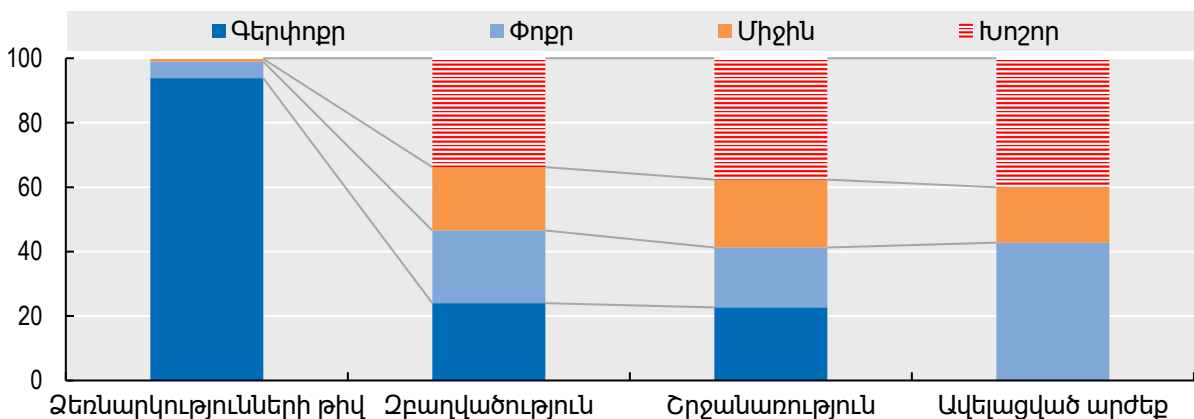
Աշխատավարձ և ռճիկ. Կանխիկ կամ բնախրային եղանակով կատարված բոլոր վճարումները աշխատավարձի ցուցակում հաշվառված անձանց՝ հաշվետու ժամանակահատվածում կատարված աշխատանքի դիմաց վարձատրության միջոցով:

Հայաստանի ՓՄՁ ոլորտի ընդհանուր նկարագրություն

- Հայաստանում, ինչպես աշխարհի գրեթե բոլոր երկրներում, ընկերությունների գերակշռող մեծամասնությունը փոքր և միջին ձեռնարկություններն են (ՓՄՁ-ներ)։ 2017 թվականի տվյալներով դրանք կազմում են ձեռնարկատիրական տնտեսության բոլոր ձեռնարկությունների ավելի քան 99%-ը, ապահովում են մասնավոր հատվածի զբաղվածության 66%-ը և ընդհանուր շրջանառության 62%-ը, ու գործարար հատվածի ստեղծած հավելյալ արժեքի 60%-ը։
- Ավելին, հայկական ձեռնարկությունների 94%-ը գերփոքր ձեռնարկություններ են։ այսինքն այն ձեռնարկությունները, որոնց աշխատողների թվաքանակը չի գերազանցում տասը, և դրանց ավելի քան կեսը (58%) վարձու աշխատողներ չունեն։
- 2017 թվականին նորաստեղծ ձեռնարկությունները (մինչև երեք տարեկան) կազմում են բոլոր ակտիվ ձեռնարկությունների մեկ քառորդը։

ՓՄՁ մասնակցությունը ձեռնարկատիրական տնտեսության կազմում

Տոկոս, 2017թ.

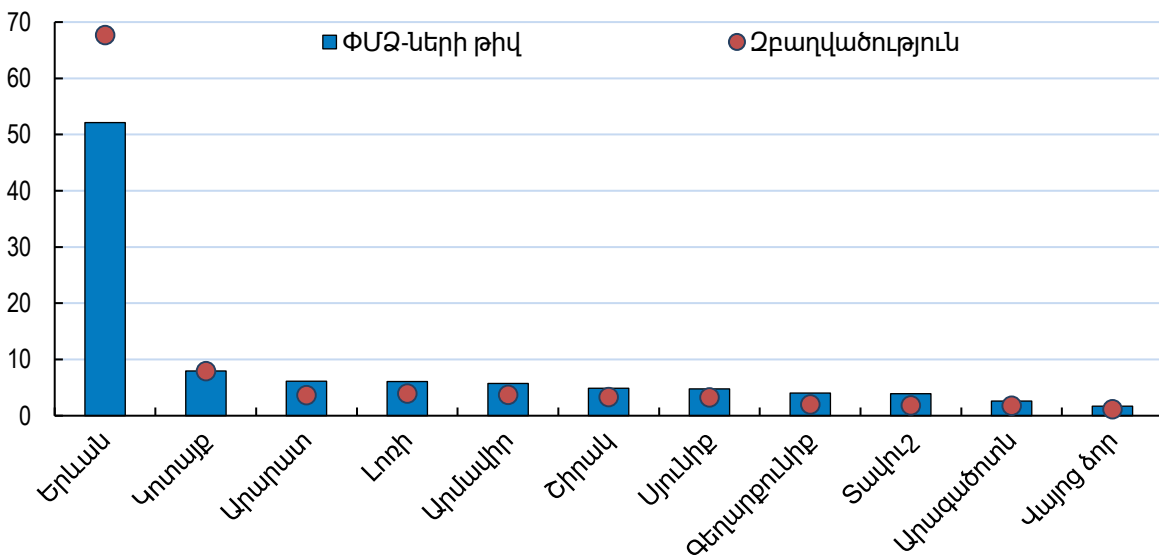

Ծանոթություն. Ավելացված արժեքի մասով՝ գերփոքր ձեռնարկություններն ընդգրկված են «փոքր» խմբում, այսինքն՝ մինչև 50 աշխատող ունեցող ընկերություններ։ Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՕ։

- Բոլոր ձեռնարկությունների մոտավորապես 87.5%-ը գործունեություն է ծավալում ծառայությունների ոլորտում՝ ապահովելով զբաղվածության գրեթե 68%-ը և ստեղծելով 60% ավելացված արժեք։ Ձեռնարկությունների առավելագույնը 0.4%-ը հանքարդյունաբերության և մշակող արդյունաբերության ոլորտներում է, նրանք անհամաչափ մասնակցություն ունեն զբաղվածության և ավելացված արժեքի ստեղծմանը՝ համապատասխանաբար 3.6% և 7.7%։
- Ընդհանուր առմամբ, բոլոր տնտեսություններում խոշոր ձեռնարկությունների արտադրողականությունը փոքր կազմակերպությունների արտադրողականությունից բարձր է։ Սա հատկապես վերաբերում է այն ոլորտներին, որտեղ խոշոր կապիտալ ներդրումներ են պահանջվում։ Հայաստանում խոշոր ձեռնարկությունների աշխատանքի արտադրողականությունը, որպես կանոն, այս օրինակաչափությամբ է դրսևորվում։ Բայցևայնպես, էներգետիկայի ոլորտում միջին ձեռնարկությունների արտադրողականությունն առանձնապես բարձր է երկրի միջին արտադրողականության և ոլորտի խոշոր ու փոքր ձեռնարկությունների արտադրողականության համեմատ։

- Տնտեսության գրեթե բոլոր ճյուղերում 2014-2017 թվականներին վարձատրությունն աճել է՝ սպառողական գների ինդեքսի կայունացման ֆոնին, սակայն ավելի քիչ է բարձրացել արտադրության միջոցների գնման գների ինդեքսի առնչությամբ: Ամենաբարձր վարձատրությունները արձանագրվել են տեղեկատվական և հաղորդակցային տեխնոլոգիաների (ՏՀՏ) ոլորտի միջին ձեռնարկություններում:
- Հայաստանի մշակող արդյունաբերությունում միջին ամսական աշխատավարձերի կառուցվածքը մոտ է ՏՀԶԿ երկրներում նկատվող միտումներին. խոշոր ձեռնարկությունները որպես կանոն ավելի բարձր աշխատավարձեր են վճարում: Հանքարդյունաբերության ոլորտի խոշոր ձեռնարկություններում աշխատավարձերը երեք անգամ բարձր են ՓՄՁ-ներում վճարվող աշխատավարձերից:
- Ձեռնարկատիրական տնտեսությունում շատ կարևոր է Երևանի կշիռը: Մայրաքաղաքում բնակվում է երկրի բնակչության մեկ երրորդը, մինչդեռ երկրի ձեռնարկությունների կեսը գործում է Երևանում, ներկայացնելով ձեռնարկատիրական տնտեսությունում զբաղվածության և շրջանառության 70%-ը:

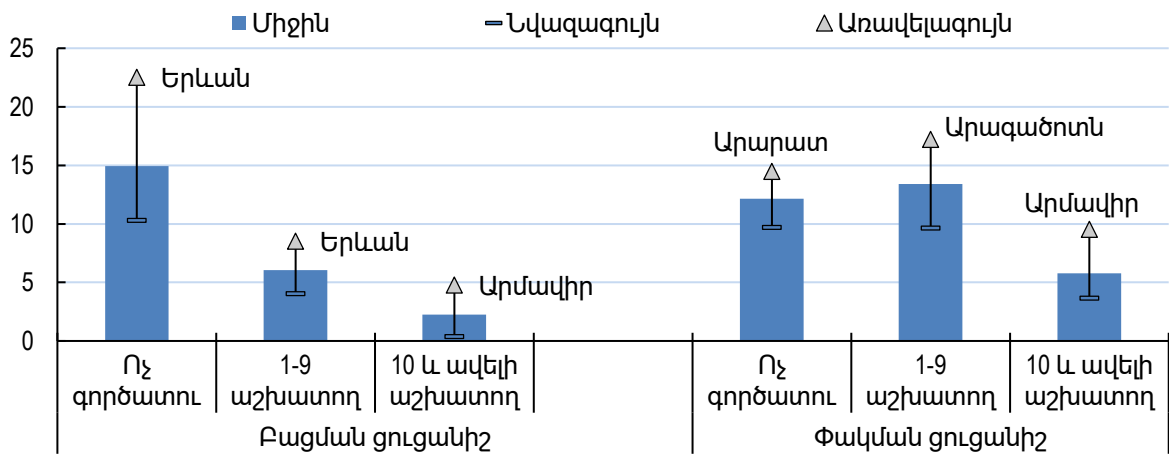
ՓՄՁ մասնակցությունն ըստ մարզերի
Հայաստանի բոլոր ՓՄՁ-ների տոկոսը, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ:

- Բացվող և փակվող ձեռնարկությունների թվաքանակը ձեռնարկությունների մարզային բաշխվածության հայելային պատկերումն է. ձեռնարկությունների բացման և փակման դեպքերի կեսը արձանագրվում է Երևանում:
- Մարզերում միջին ամսական աշխատավարձերը համադրելի են. բացառություն է Սյունիքի մարզը, որտեղ տնտեսության մեջ գերակա են խոշոր հանքարդյունաբերական ձեռնարկությունները:

Ձեռնարկությունների ծննդյան և մահվան գործակիցն ըստ մարզերի
Տոկոս, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

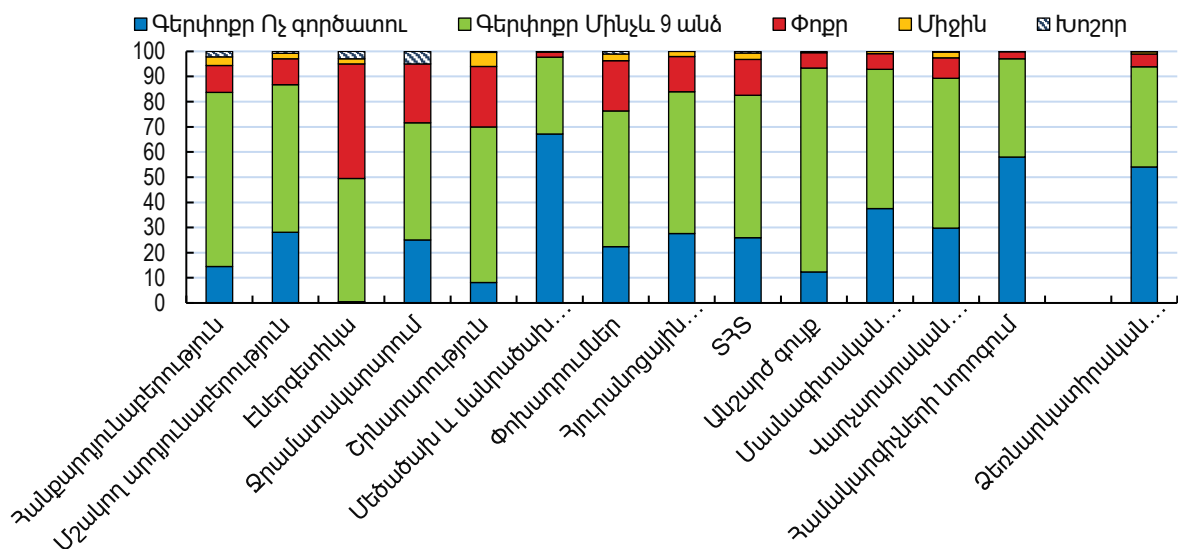
1. ՓՄՁ-ների թվաքանակ

1.1. Ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ չափի և գործունեության ոլորտի Ձեռնարկատիրական տնտեսություն, 2017թ.

	Գերփոքր		Փոքր	Միջին	Խոշոր	Ընդամենը 2017թ.	Ընդամենը 2016թ.
	Ոչ գործատու	1 - 9					
Հանքարդյունաբերություն	34	162	25	8	5	234	223
Մշակող արդյունաբերություն	1623	3381	596	128	43	5 771	5 674
Էներգետիկա	1	99	92	4	6	202	198
Զրամատակարարում	15	28	14	-	3	60	101
Շինարարություն	100	756	295	68	5	1 224	1 188
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	26 977	12 287	787	112	20	40 183	40 449
Փոխադրումներ	228	547	203	28	10	1 016	939
Հյուրանոցային տնտեսություն	706	1 442	357	53	1	2 559	2 674
SZS	424	927	233	42	10	1 636	1 458
Անշարժ գույք	192	1 257	94	9	-	1 552	1 674
Մասնագիտական ծառայություններ	1 135	1 677	191	26	1	3 030	3 047
Վարչարարական ծառայություններ	475	951	130	36	4	1 596	1 769
Համակարգիչների նորոգում	297	200	14	1	-	512	645
Ձեռնարկատիրական տնտեսություն	32207	23 714	3 031	515	108	59 575	60 044

Աղբյուրը՝ Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայություն (Armstat):

1.2. Ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի և գործունեության տեսակի Տոկոսը բոլոր ձեռնարկությունների կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

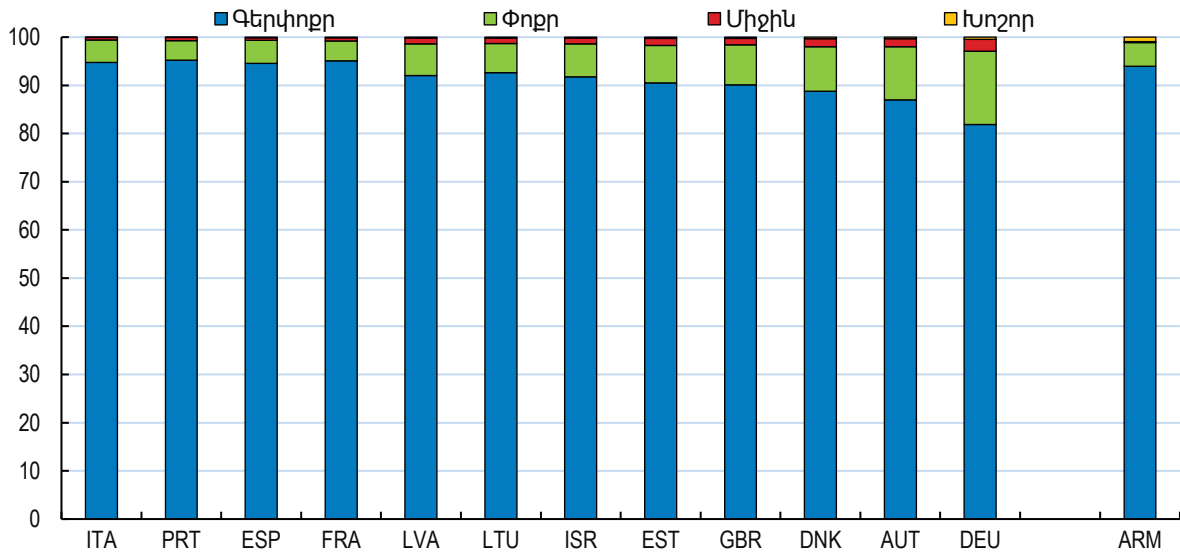

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

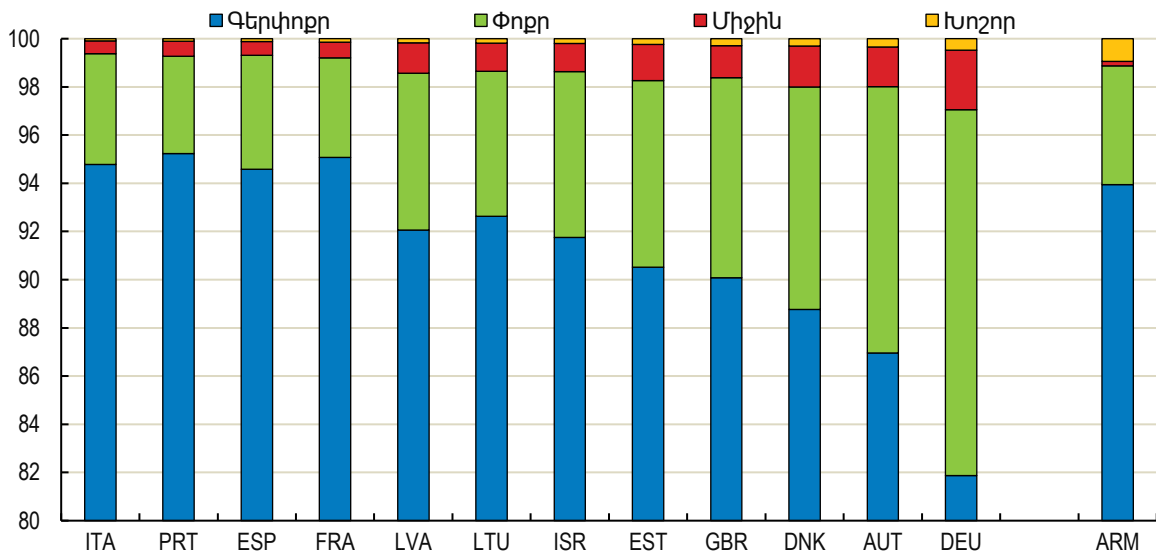
1.3. Ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

Տոկոսը բոլոր ձեռնարկությունների կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Ցուցանակ Ա.

Վահանակ Ա-ի առաջին 20%-ը՝ խոշորացված

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

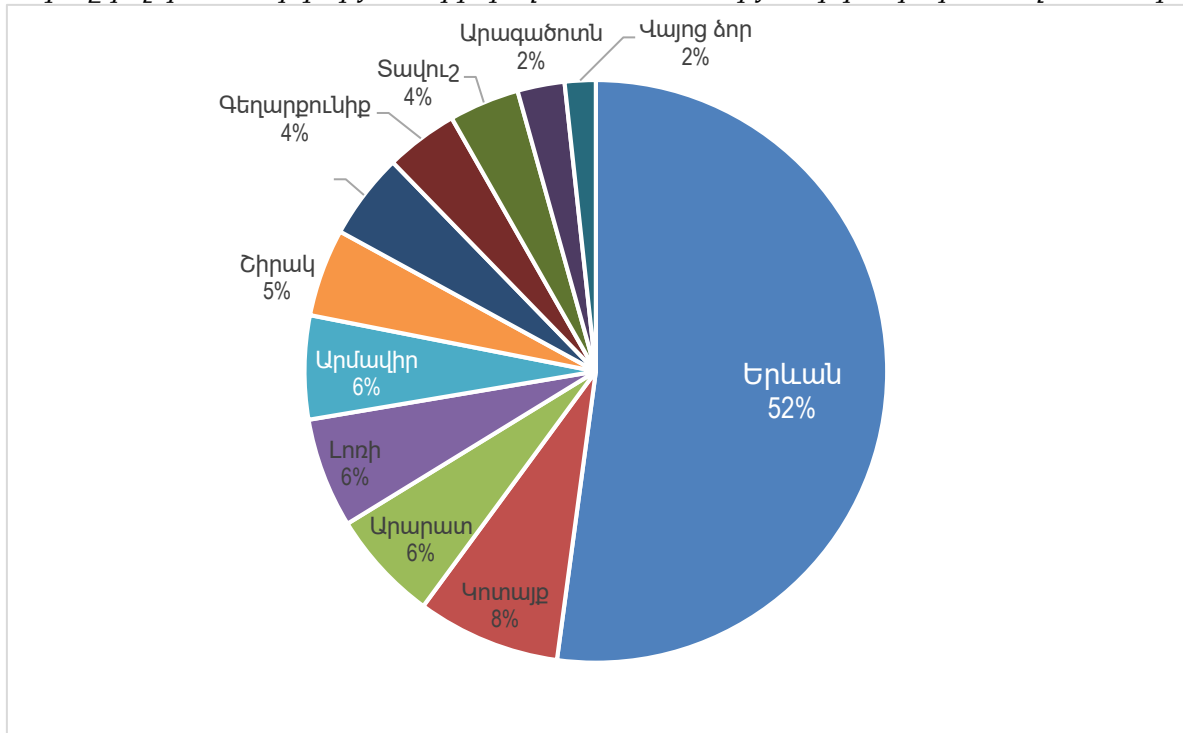
1.4. Ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ մարզերի
Տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

	Գերփոքր		Փոքր	Միջին	Խոշոր	Ընդամենը 2017թ.	Ընդամենը 2016թ.
	Ոչ գործատու	1 - 9 աշխատող					
Երևան	14 477	14 103	2 015	388	77	31 060	30 321
Արագածոտն	969	523	59	5	-	1 556	1 681
Արարատ	2 403	1 124	124	11	6	3 668	3 881
Արմավիր	2 182	1 119	109	14	3	3 427	3 616
Գեղարքունիք	1 535	792	72	4	1	2 404	2 514
Լոռի	2 224	1 272	118	13	6	3 633	3 823
Կոտայք	2 771	1 683	231	43	9	4 737	4 731
Շիրակ	1 643	1 152	93	11	1	2 900	3 142
Սյունիք	1 715	1 004	104	15	3	2 841	2 923
Վայոց ձոր	650	319	49	5	1	1 024	1 034
Տավուշ	1 638	623	57	6	1	2 325	2 372
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	32 207	23 714	3 031	515	108	59 575	60 044

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

1.5. Ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ մարզերի

Տոկոսը բոլոր ձեռնարկությունների կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

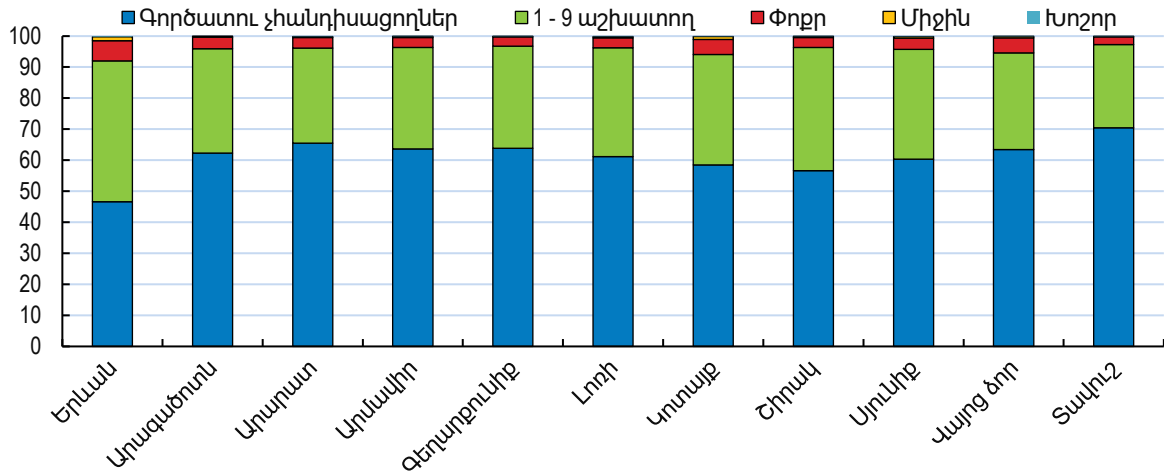

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

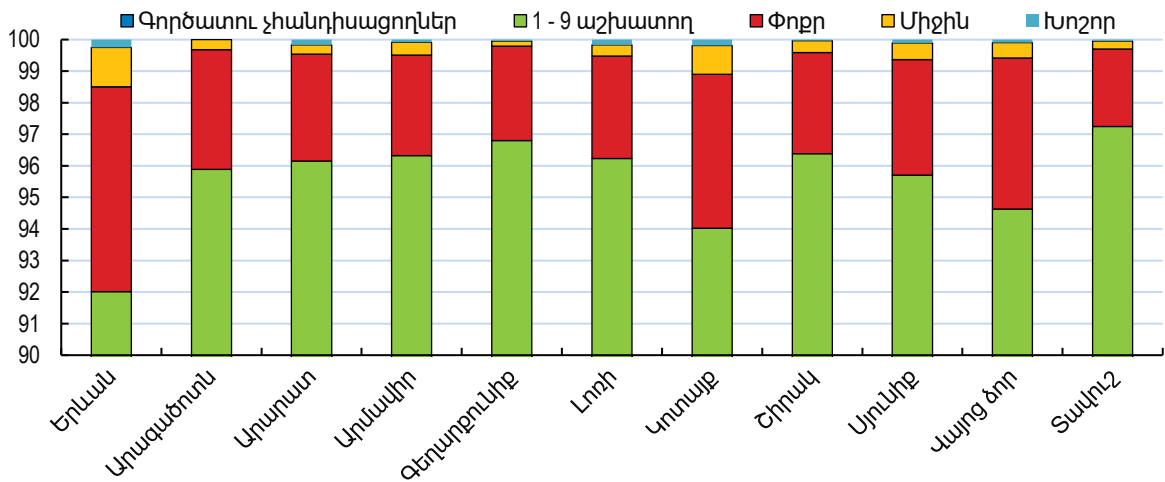
1.6. Ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ մարզերի և չափի

Տոկոսը բոլոր ձեռնարկությունների կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Վահանակ Ա

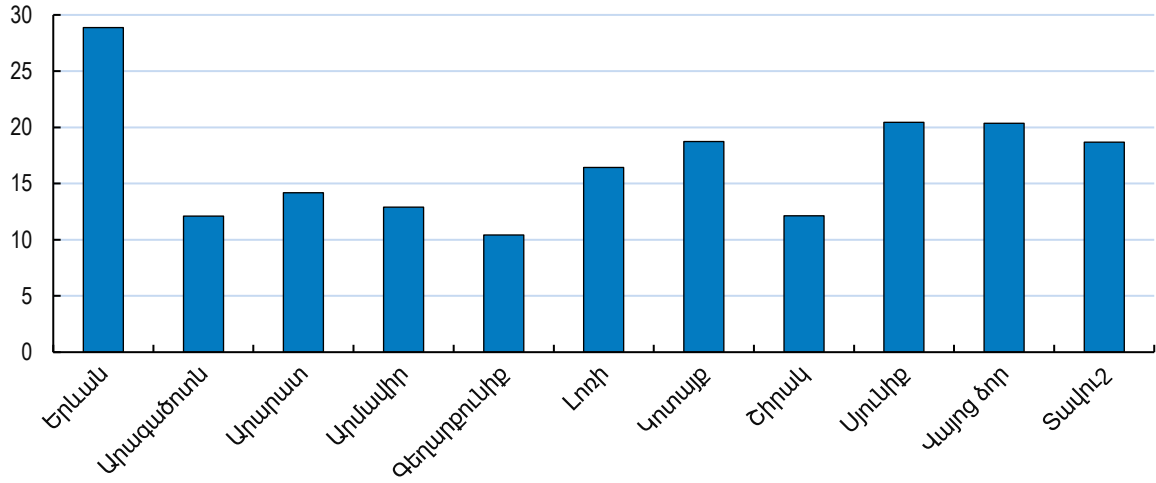
Վահանակ Ա-ի լավագույն 10%-ը՝ խոշորացված

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

1.7. Ձեռնարկությունների թվաքանակը հազար շնչի հաշվով, ըստ մարզերի.

Տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

2. Զբաղվածությունը ՓՄՁ ոլորտում

2.1. Զբաղվածությունն ըստ ոլորտների և ձեռնարկությունների չափի

Աշխատողների թվաքանակ, 2017թ.

Գործունեության ոլորտ	Գերփոքր	Փոքր	Միջին	Խոշոր	Ընդամենը
Հանքարդյունաբերություն	605	532	917	7 310	9 364
Մշակող արդյունաբերություն	10 124	11 830	12 000	22 457	56 411
Էներգետիկա	529	1 470	535	17 447	19 981
Զրամատակարարում	107	298	-	3 620	4 025
Շինարարություն	2 968	5 848	7 252	1 609	17 677
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	26 920	13 935	11 331	13 996	66 182
Փոխադրումներ	1 824	4 060	2 204	9 025	17 113
Հյուրանոցային տնտեսություն	4 825	6 602	4 890	313	16 630
SՀS	2 962	4 360	3 935	7 150	18 407
Անշարժ գույք	2 483	1 833	842	-	5 158
Մասնագիտական ծառայություններ	4 609	3 465	2 164	341	10 579
Վարչարարական ծառայություններ	2 581	2 766	3 700	2 486	11 533
Համակարգիչների նորոգում	463	262	156	-	880
Տնտեսության գործարար հատված	60 999	57 259	49 927	85 754	253 939

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

2.2. Զբաղվածությունն ըստ ոլորտների և ձեռնարկությունների չափի, 2017 և 2016 թվականների համեմատություն

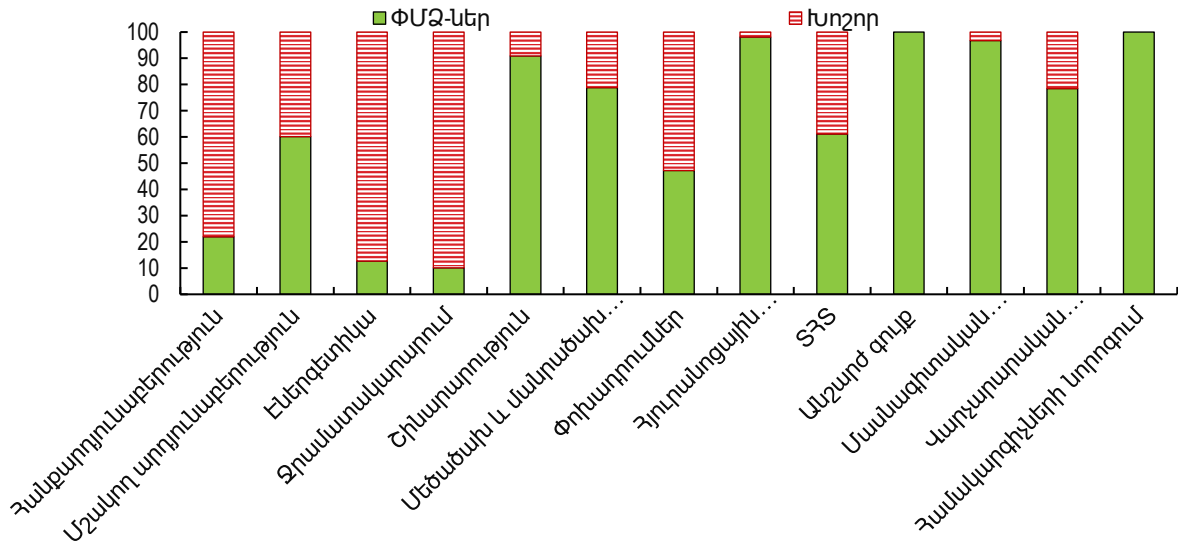
Աշխատողների թվաքանակ

Գործունեության ոլորտ	2016		2017	
	ՓՄՁ-ներ	Խոշոր	ՓՄՁ-ներ	Խոշոր
Հանքարդյունաբերություն	1975	6 806	2054	7 310
Մշակող արդյունաբերություն	34 269	22 564	33 954	22 457
Էներգետիկա	2301	17 684	2534	17 447
Զրամատակարարում	2159	3 320	405	3 620
Շինարարություն	15 529	1 048	16 068	1 609
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	52 842	8 313	52 186	13 996
Փոխադրումներ	8 153	10 344	8 088	9 025
Հյուրանոցային տնտեսություն	15 944	-	16 317	313
SՀS	10 283	7 131	11 257	7 150
Անշարժ գույք	8074	1295	5158	-
Մասնագիտական ծառայություններ	13 691	Շ	10 238	341
Վարչարարական ծառայություններ	10 250	Շ	9 047	2 486
Համակարգիչների նորոգում	824	-	881	-
Տնտեսության գործարար հատված	176 295	81 055	168 185	85 754

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

2.3. Զբաղվածության մասնաբաժինն ըստ ոլորտների և ձեռնարկությունների չափի

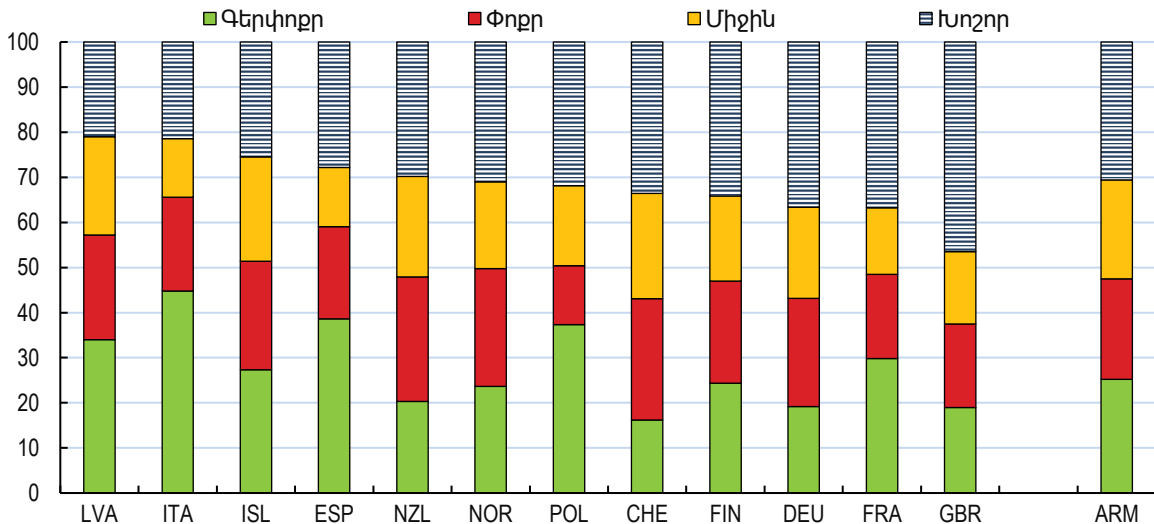
Տոկոսը ոլորտում աշխատողների ընդհանուր թվի կազմում, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

2.4. Զբաղվածության մասնաբաժինն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

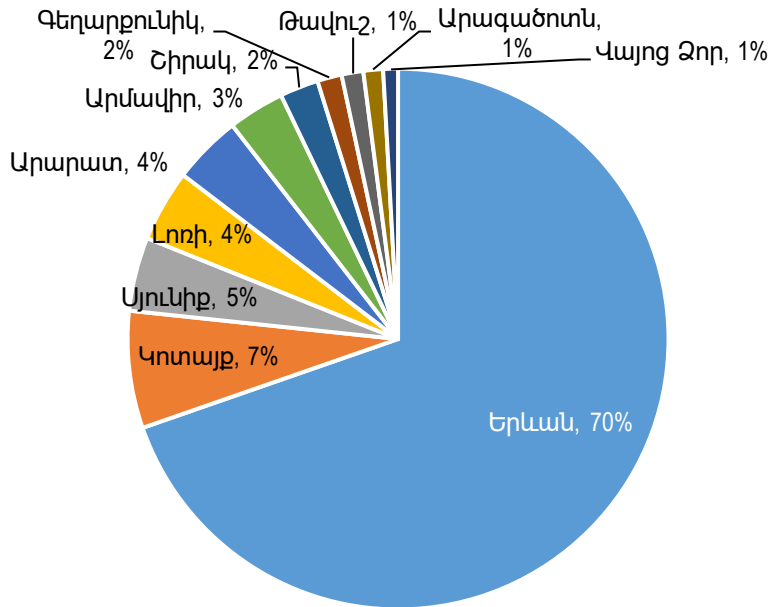
Տոկոսը աշխատողների ընդհանուր թվի կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

2.5. Զբաղվածությունն ըստ մարզերի

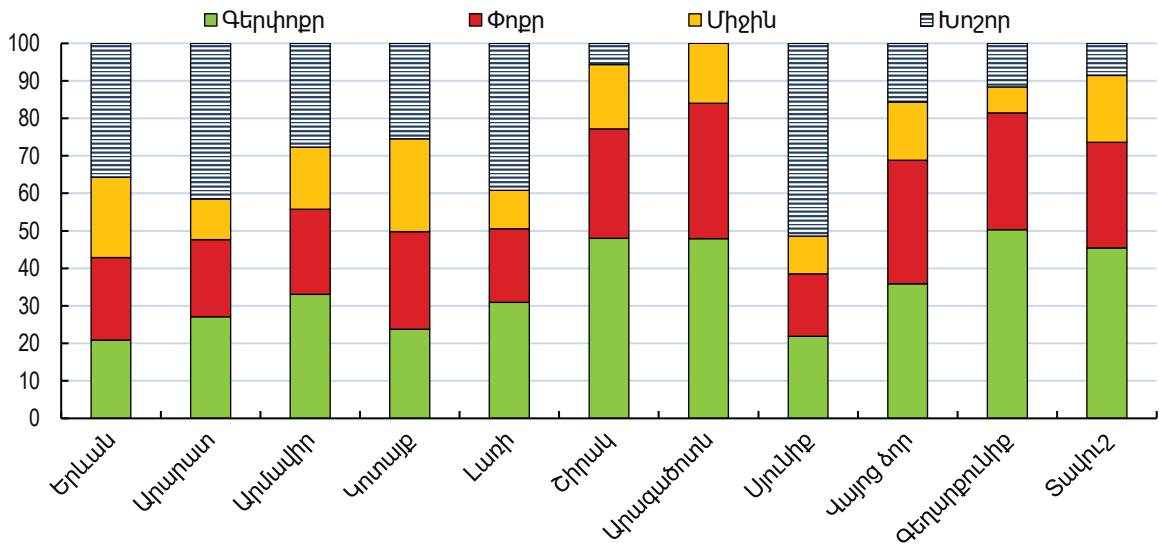
Տոկոսն աշխատողների ընդհանուր թվի կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

2.6. Զբաղվածության մասնաբաժինն ըստ մարզերի և ձեռնարկությունների չափի

Տոկոսն աշխատողների ընդհանուր թվի կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2017

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

3. ՓՄՁ շրջանառությունը

3.1. Շրջանառությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի և տնտեսության ճյուղերի

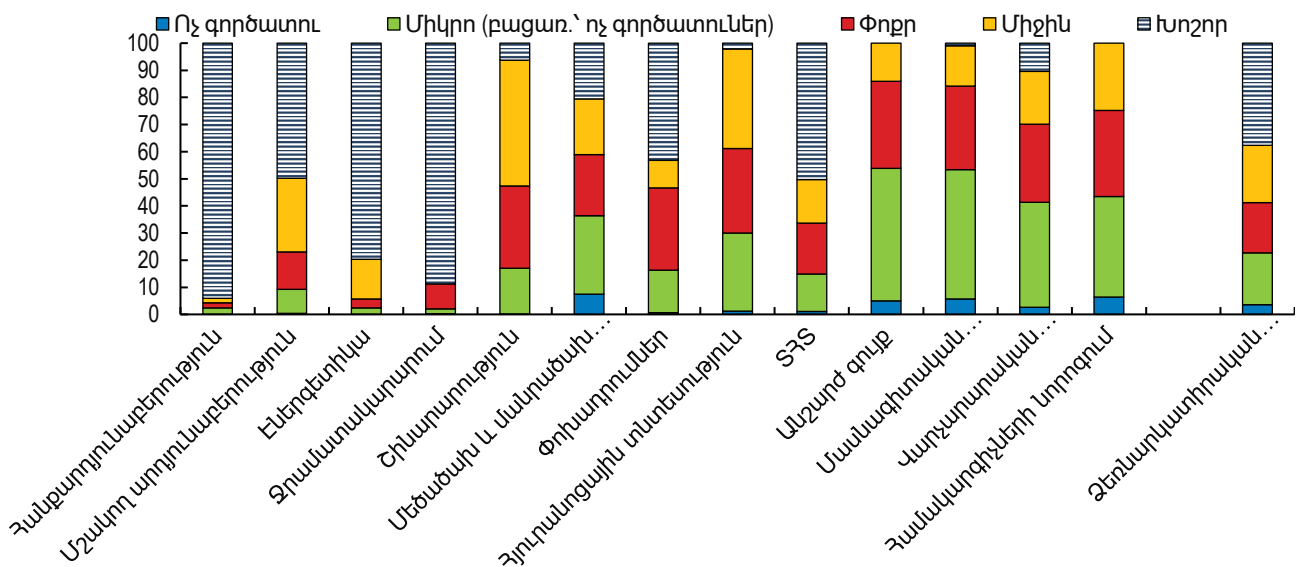
միլիոն ՀՀ դրամ, 2017թ.

Գործունեության ոլորտ	Ոչ գործատու	Գերփոքր (օր.՝ գործատու չհանդիսացող)	Փոքր	Միջին	Խոշոր
Հանքարդյունաբերություն	181	7 806	6 751	5 450	320 187
Մշակող արդյունաբերություն	5 142	101 303	160 789	313 971	577 533
Էներգետիկա	0	14 343	19 287	85 649	466 852
Ջրամատակարարում	64	447	2 355	-	22 742
Շինարարություն	685	56 315	101 712	155 704	21 186
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	174 465	680 012	529 649	480 017	483 769
Փոխադրումներ	1 378	34 297	66 528	22 346	94 829
Հյուրանոցային տնտեսություն	1 387	33 375	36 142	42 692	2 445
SzS	2 472	30 703	41 602	35 646	111 904
Անշարժ գույք	3 301	32 733	21 524	9 385	-
Մասնագիտական ծառայություններ	5 876	48 828	31 599	15 208	1 013
Վարչարարական ծառայություններ	2 089	31 059	23 123	15 637	8 360
Համակարգիչների նորոգում	468	2 694	2 318	1 804	-
Տնտեսության գործարար հատված	197 507	1 073 916	1 043 376	1 183 508	2 110 820

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

3.2. Շրջանառության մասնաբաժինն ըստ չափի և տնտեսության ճյուղերի

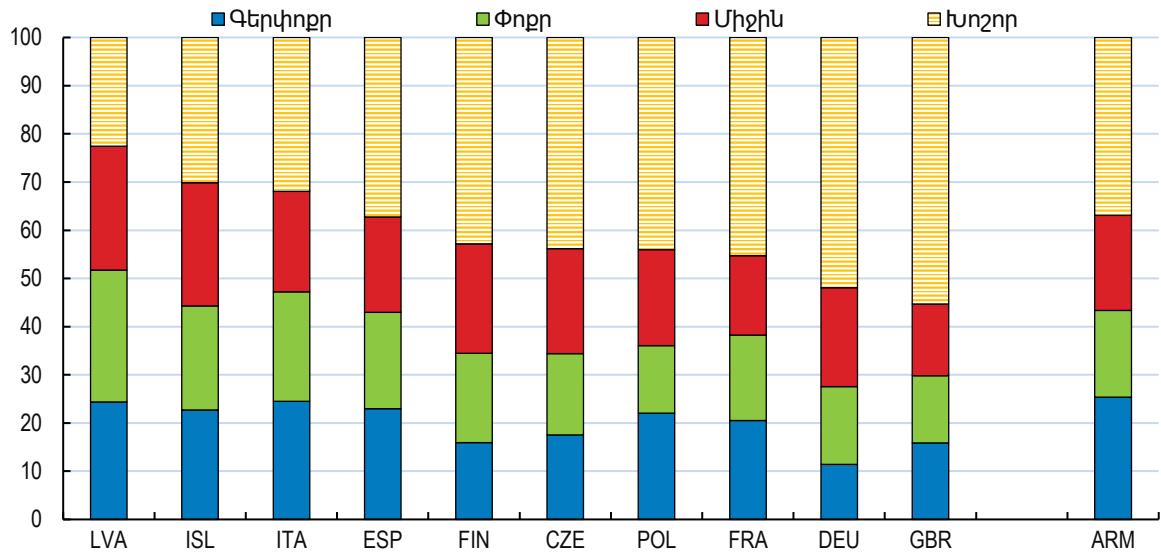
Տոկոսն ընդհանուր շրջանառության կազմում, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

3.3. Շրջանառությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

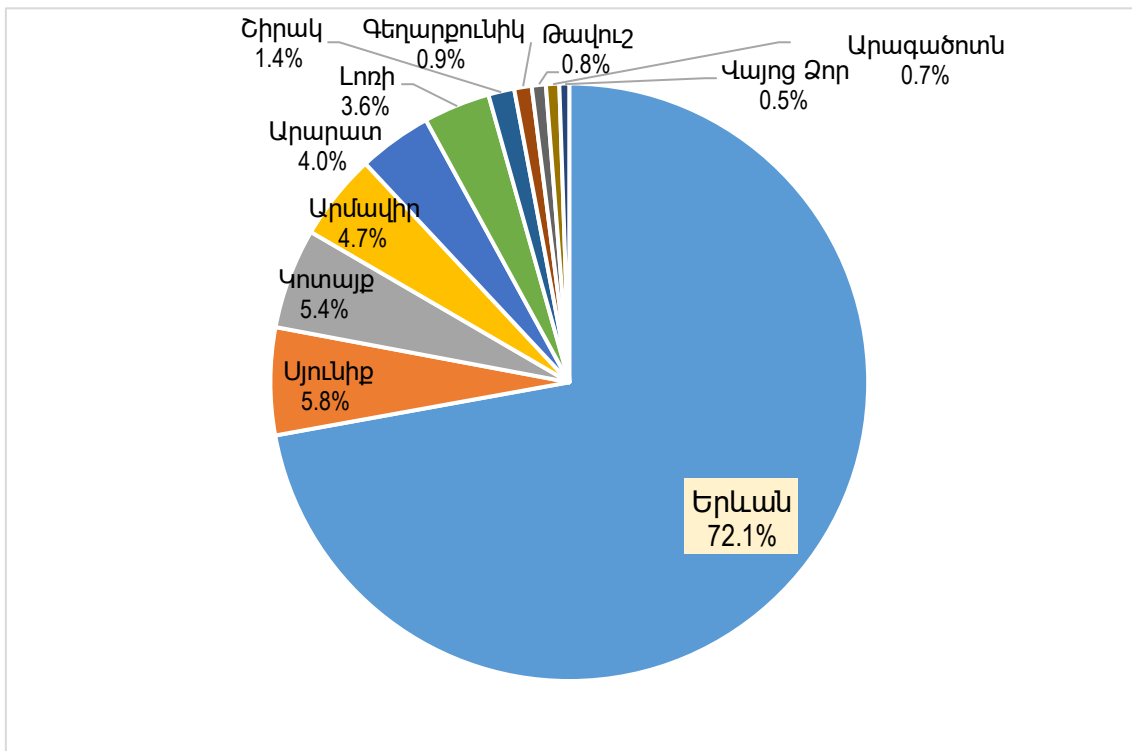
Տոկոսն ընդհանուր շրջանառության կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային ու ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

3.4. Շրջանառությունն ըստ մարզերի

Տոկոսն ընդհանուր շրջանառության կազմում, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

4. ՓՄՁ արտահանման ծավալները

4.1. Արտահանման ծավալներն ըստ ձեռնարկությունների չափի և արտահանման ուղղությունների

Միլիոն ՀՀ դրամ, ընթացիկ և անվանական գներով, արդյունաբերություն

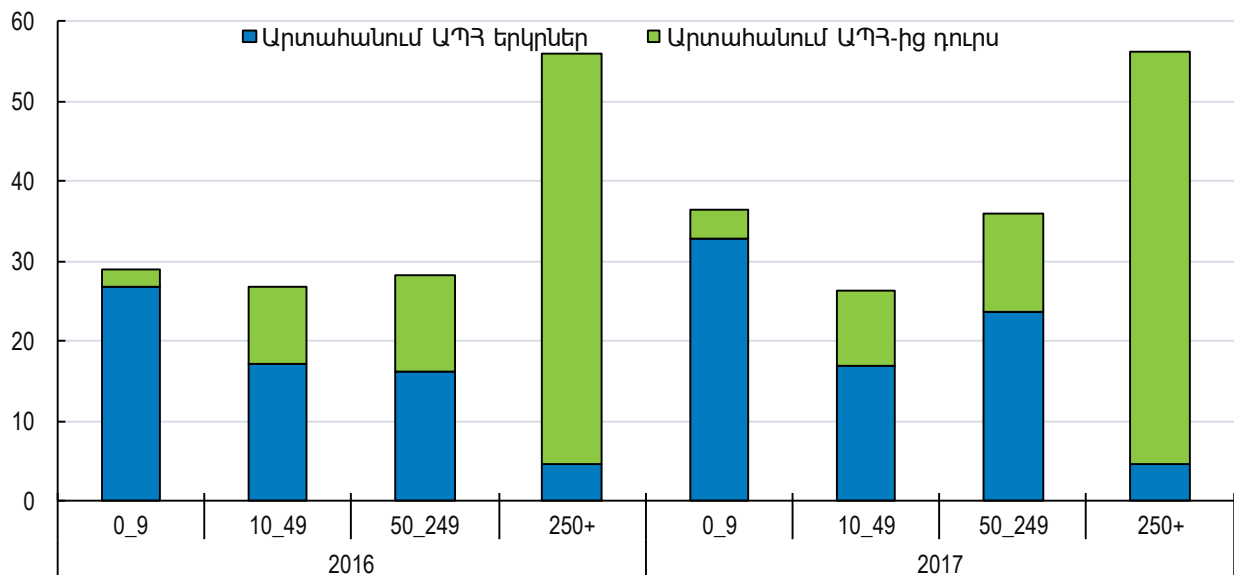
Չափ	2016			2017		
	Արտահանում ԱՊՀ	Արտահանում ԱՊՀ-ից դուրս	Արտահանման ընդհանուր ծավալը	Արտահանում ԱՊՀ	Արտահանում ԱՊՀ-ից դուրս	Արտահանման ընդհանուր ծավալը
Գերփոքր	16,932	1,410	18,342	27,388	2,969	30,358
Փոքր	22,643	12,649	35,293	26,324	14,782	41,106
Միջին	41,689	30,826	72,515	68,283	34,713	102,996
Խոշոր	39,291	441,545	480,836	45,587	522,668	568,254

Ծանոթություն. Արտադրության ոլորտում արտահանման ծավալների մասին տվյալները չեն ընդգրկում ՓՄՁ օրենսդրությամբ կարգավորվող այն սուբյեկտներին, որոնք ներառված չեն պարբերական ամենամսյա վիճակագրական դիտանցում: Այս ՓՄՁ-ներն ապահովում էին արտադրության ոլորտի 2016թ. ընդհանուր շրջանառության (վաճառված ապրանքներ) 16.6%-ը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

4.2. Արտահանման մասնաբաժինն ըստ ձեռնարկությունների չափի և արտահանման ուղղությունների

Տոկոսն ընդհանուր շրջանառության կազմում, արդյունաբերություն

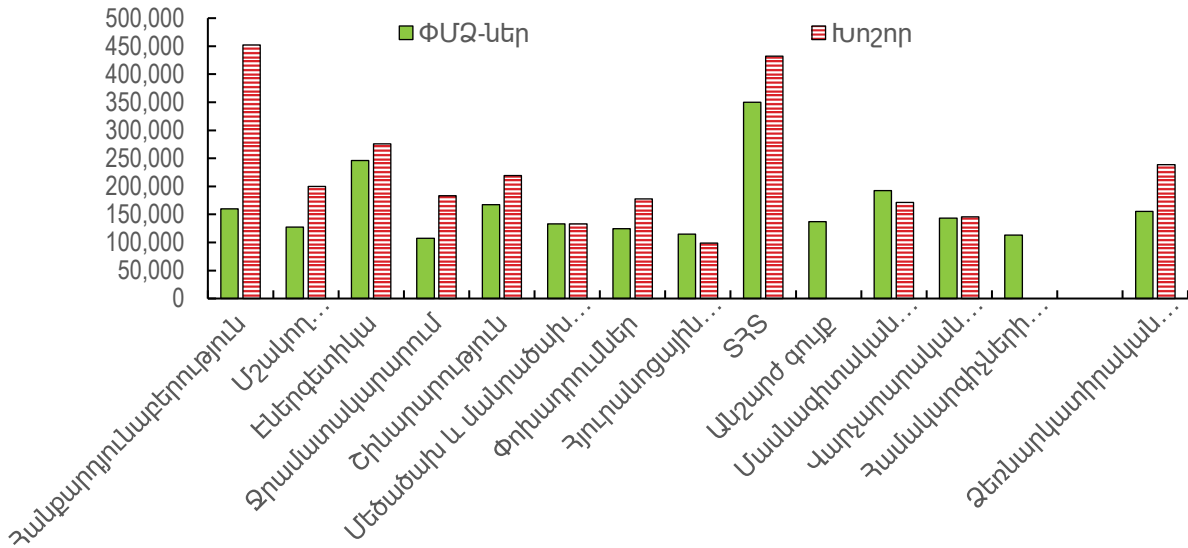
Ծանոթություն. Արտադրության ոլորտում արտահանման ծավալների մասին տվյալները չեն ներկայացնում ՓՄՁ օրենսդրությամբ կարգավորվող այն սուբյեկտներին, որոնք ներառված չեն պարբերական ամենամսյա վիճակագրական դիտանցում: Այս ՓՄՁ-ներն ապահովում էին արտադրության ոլորտի 2016թ. ընդհանուր շրջանառության (վաճառված ապրանքներ) 16.6%-ը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

5. Միջին ամսական աշխատավարձը ՓՄՁ-ներում

5.1. Մեկ անձի միջին անվանական ամսական աշխատավարձը

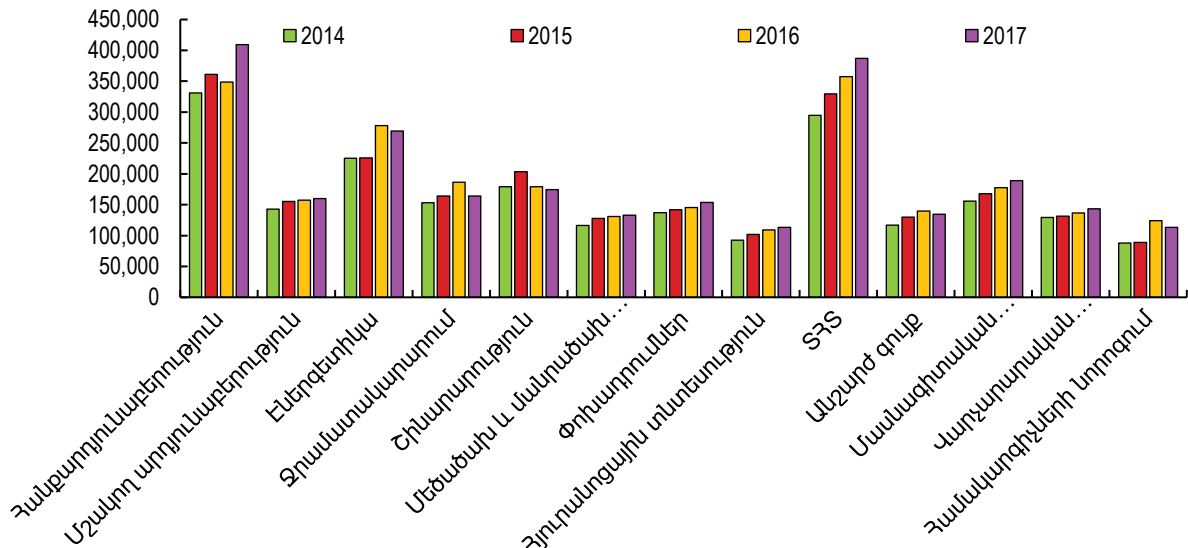
ՀՀ դրամ, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

5.2. Մեկ անձի միջին անվանական ամսական աշխատավարձն ըստ գործունեության ոլորտների

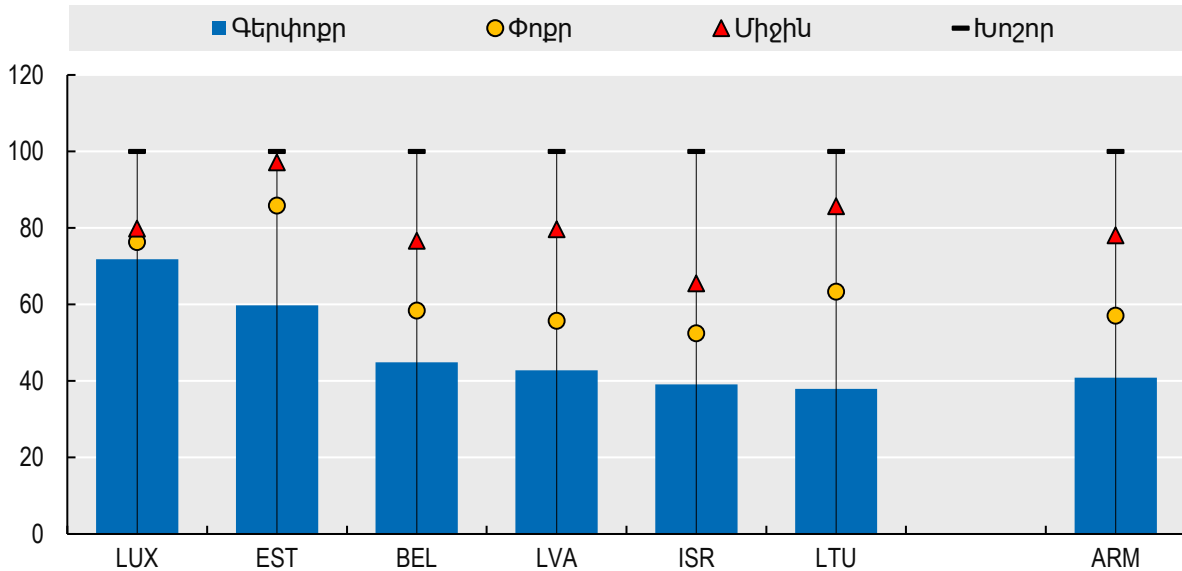
ՀՀ դրամ, բոլոր ընկերությունները

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

5.3. Միջին ամսական աշխատավարձն ըստ ձեռնարկությունների չափի. Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

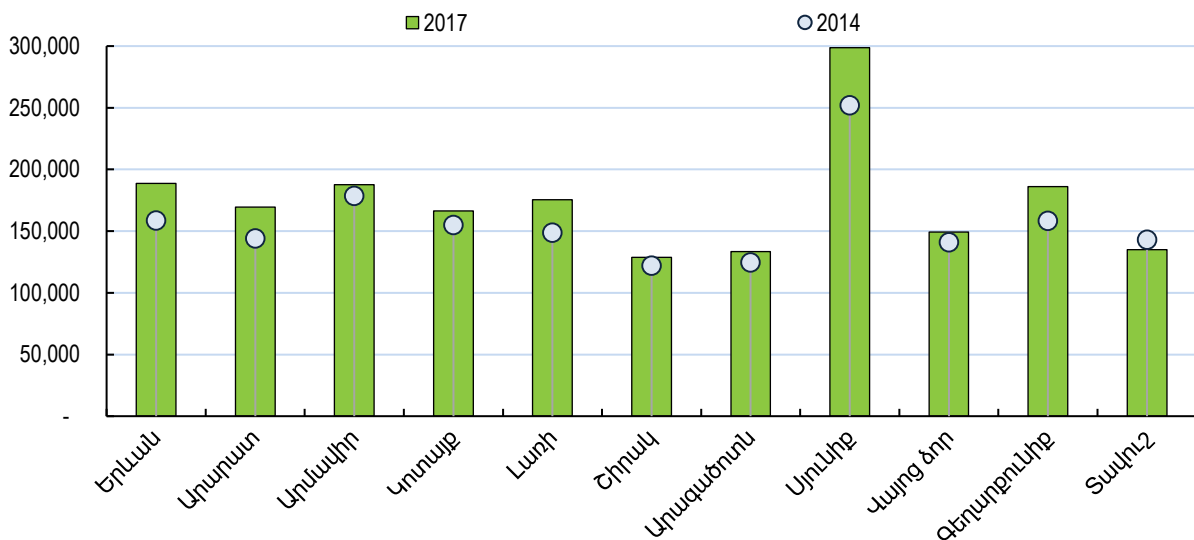
2016թ., Ինդեքս խոշոր =100, մշակող արդյունաբերության ոլորտ

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

5.4. Մեկ անձի միջին ամսական անվանական աշխատավարձն ըստ մարզերի

ՀՀ դրամ, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

6. ՓՄՁ-ների ստեղծած ավելացված արժեքը

6.1. Ավելացված արժեքն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների

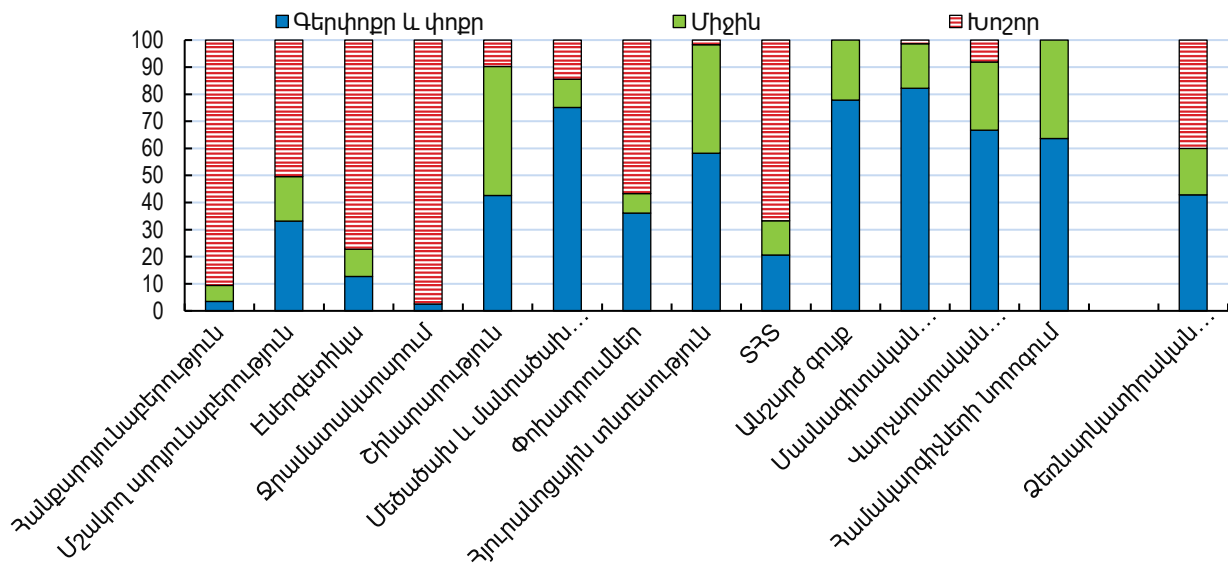
Միլիոն ԱՄՆ դոլար, բազային զներով

Գործունեության ոլորտ	2016			2017		
	Գերփոքր և փոքր	Միջին	Խոշոր	Գերփոքր և փոքր	Միջին	Խոշոր
Հանքարդյունաբերություն	4.91	4.21	263.18	12.61	21.86	332.19
Մշակող արդյունաբերություն	289.67	175.71	479.31	337.58	167.45	514.16
Էներգետիկա	50.66	28.88	384.96	57.44	45.18	349.36
Ջրամատակարարում	6.04	8.24	14.98	1.01	-	39.10
Շինարարություն	263.96	231.08	25.84	228.47	256.35	52.08
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	720.86	120.99	117.51	871.82	121.53	167.59
Փոխադրումներ	167.31	63.04	38.87	111.43	22.51	175.10
Հյուրանոցային տնտեսություն	76.78	40.31	4.66	90.88	62.72	2.59
SՀS	86.64	66.29	216.11	79.43	48.80	257.17
Անշարժ գույք	48.20	28.29	8.76	71.10	20.28	-
Մասնագիտական ծառայություններ	91.02	14.84	1.80	100.53	20.15	1.67
Վարչարարական ծառայություններ	59.42	19.88	9.46	59.39	22.39	7.19
Համակարգիչների նորոգում	9.85	-	-	6.24	3.57	-
Տնտեսության գործարար հատված	1875.31	801.77	1565.44	2 027.92	812.81	1 898.19

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

6.2. Ավելացված արժեքն ըստ չափի խմբերի և գործունեության ոլորտների

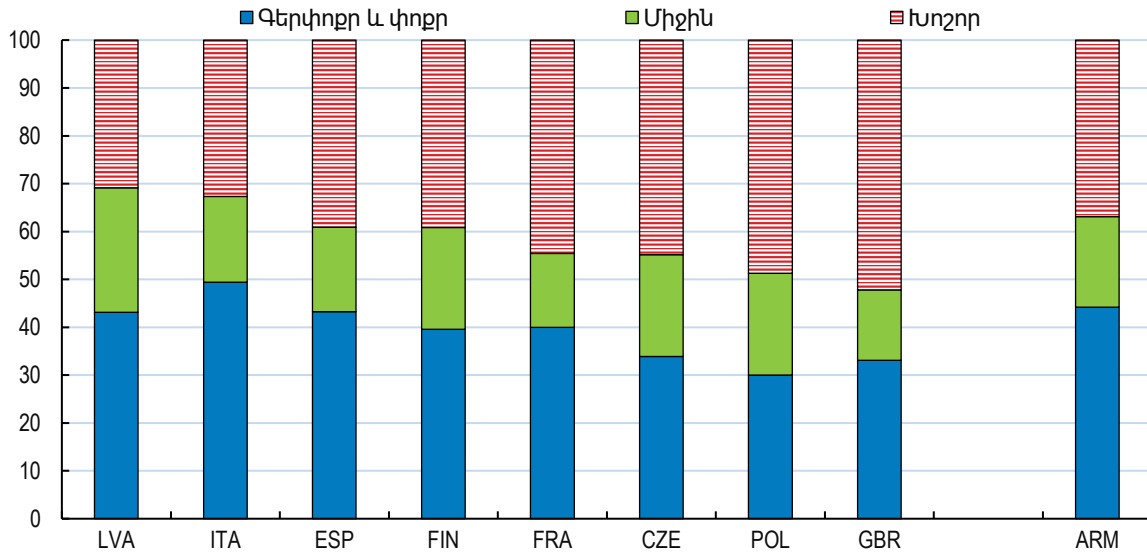
Ընդհանուր ավելացված արժեքի տոկոսը բազային զներով, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

6.3. Ավելացված արժեքն ըստ ձեռնարկությունների չափի, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

Ընդհանուր ավելացված արժեքի տոկոսը բազային գներով, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Ծանոթություն. Ավելացված արժեքը արտադրության գործոնների գներով՝ ՏՀԶԿ երկրների համար, և բազային գներով՝ Հայաստանի համար:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

7. ՓՄՁ-ների աշխատանքի արտադրողականությունը

7.1. ՓՄՁ-ների և խոշոր ընկերությունների աշխատանքի արտադրողականությունն՝ ըստ գործունեության ոլորտների

Միլիոն ՀՀ դրամ, 2017թ.

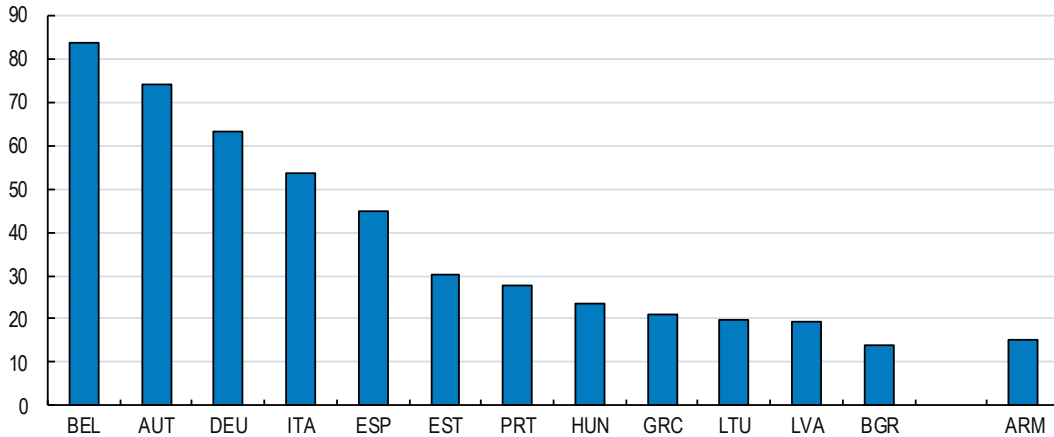
	Գերփոքր և փոքր	Միջին	Խոշոր	Ընդամենը	ՓՄՁ- ներ	Խոշոր ընկերությունների թիվը
Հանքարդյունաբերություն	5.20	11.51	21.94	18.90	8.10	5
Մշակող արդյունաբերություն	6.91	6.74	11.05	8.72	7.18	43
Էներգետիկա	13.86	40.76	9.67	10.92	19.55	6
Ջրամատակարարում	1.16	-	5.21	4.81	1.20	3
Շինարարություն	12.37	17.06	15.62	14.66	14.56	5
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	6.20	5.18	5.78	8.47	9.19	20
Փոխադրումներ	8.80	4.93	9.36	8.72	7.99	10
Հյուրանոցային տնտեսություն	3.62	6.19	3.99	4.53	4.54	1
SՀS	4.95	5.99	17.36	10.11	5.50	10
Անշարժ գույք	7.61	11.63	-	8.55	8.55	-
Մասնագիտական ծառայություններ	5.27	4.50	2.37	5.58	5.69	1
Վարչարարական ծառայություններ	4.92	2.92	1.40	3.72	4.36	4
Համակարգիչների նորոգում	2.95	11.03	-	5.38	5.37	-
Տնտեսության գործարար հատված	6.51	7.86	10.68	9.01	8.15	108

Ծանոթություն. Աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, այլ ոչ թե մեկ զբաղված անձի հաշվով: Ընդհանուր զբաղվածությունն ավելի լավ հաշվի առնելու համար գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է, ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

7.2. Աշխատանքի արտադրողականություն, միջազգային համեմատություն

Հազար ԱՄՆ դոլար, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

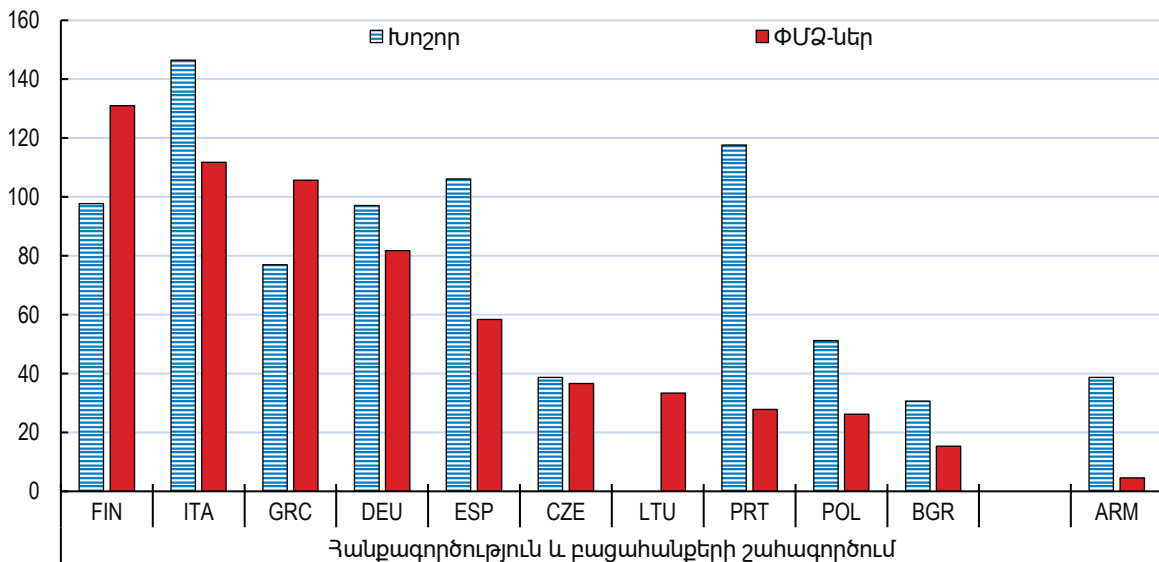

Ծանոթություն. Հայաստանից բացի մյուս երկրների համար աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ զբաղված անձի հաշվով: Հայաստանի դեպքում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, ընդ որում գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

7.3. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, հանրագործություն և բացահանքերի շահագործում

Հազար ԱՄՆ դոլար, 2016թ.

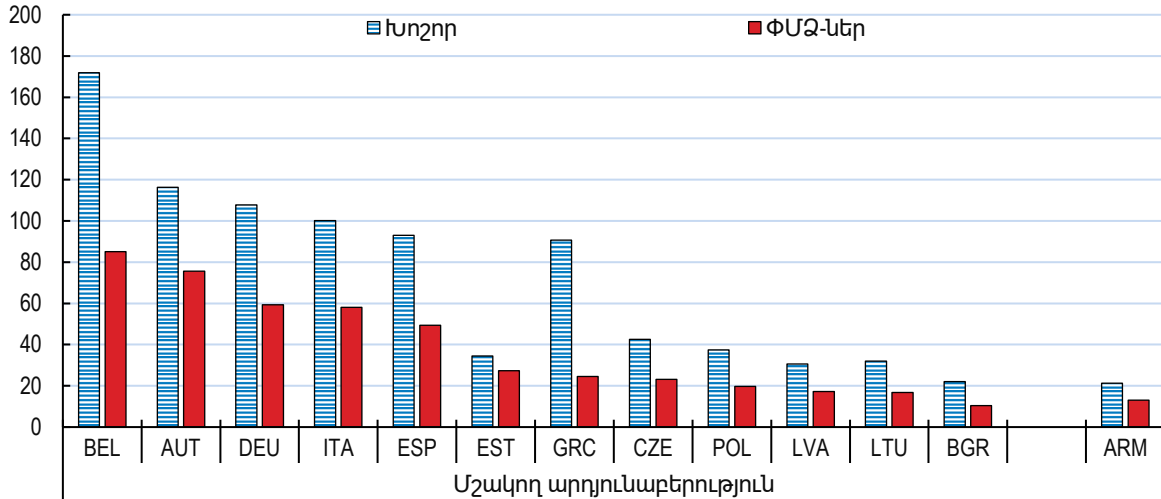

Ծանոթություն. Հայաստանից բացի մյուս երկրների համար աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ զբաղված անձի հաշվով: Հայաստանի դեպքում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, ընդ որում գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

7.4. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, մշակող արդյունաբերություն

Հազար ԱՄՆ դոլար, 2016թ.

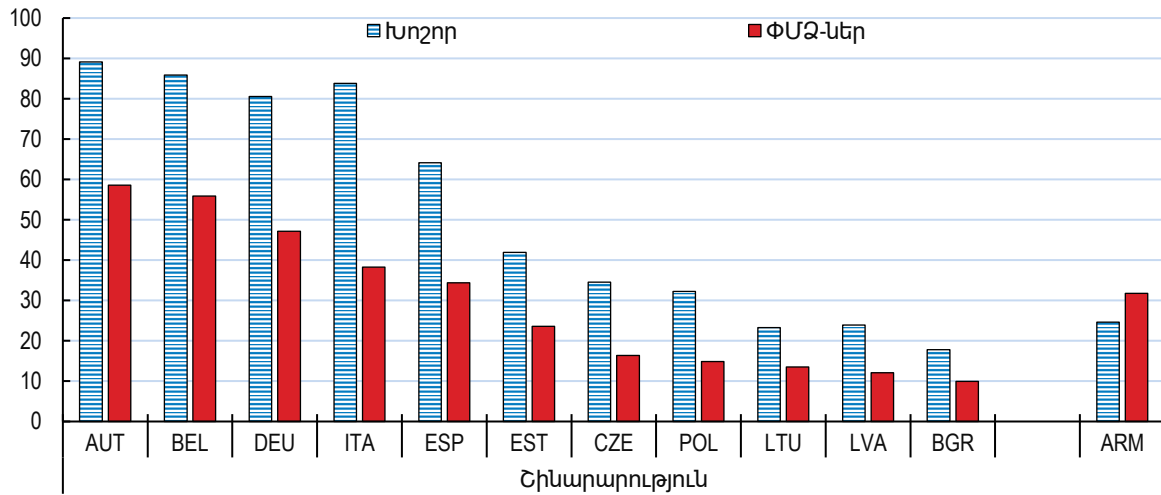

Ծանոթություն. Հայաստանից բացի մյուս երկրների համար աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ զբաղված անձի հաշվով: Հայաստանի դեպքում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, ընդ որում գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

7.5. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, շինարարություն

Հազար ԱՄՆ դոլար, 2016թ.

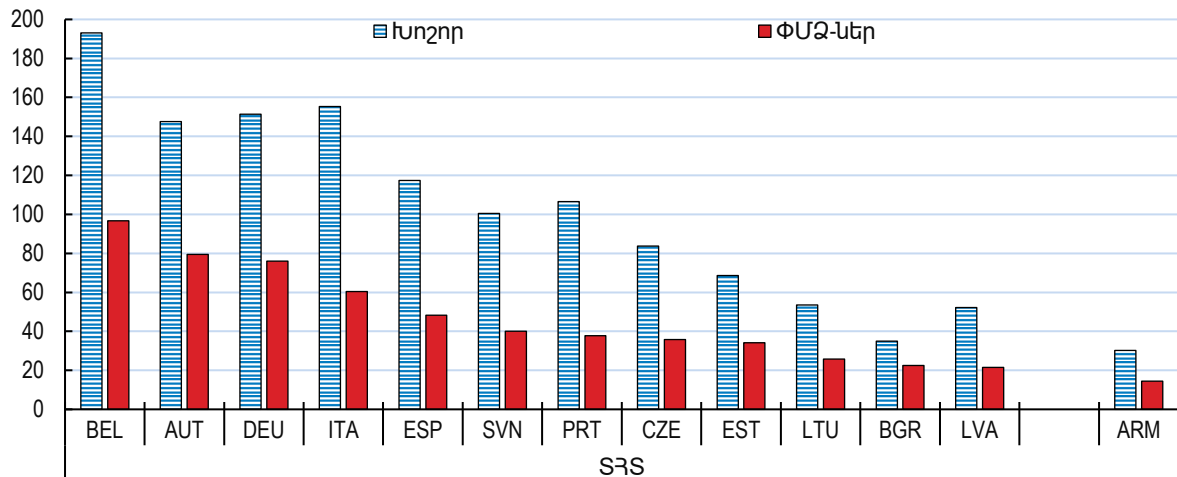

Ծանոթություն. Հայաստանից բացի մյուս երկրների համար աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ զբաղված անձի հաշվով: Հայաստանի դեպքում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, ընդ որում գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

7.6. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, տեղեկատվական և հաղորդակցային ծառայություններ

Հազար ԱՄՆ դոլար, 2016թ.

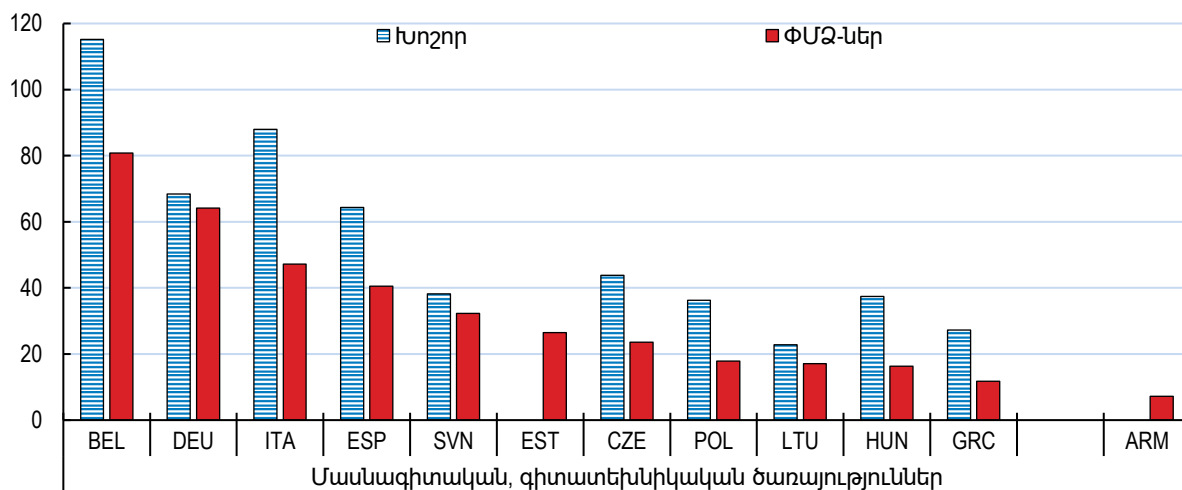

Ծանոթություն. Հայաստանից բացի մյուս երկրների համար աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ զբաղված անձի հաշվով: Հայաստանի դեպքում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, ընդ որում գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

7.7. Աշխատանքի արտադրողականությունն ըստ ձեռնարկությունների չափի, մասնագիտական, գիտական և տեխնիկական գործունեություն

Հազար ԱՄՆ դոլար, 2016թ.

Ծանոթություն. Հայաստանից բացի մյուս երկրների համար աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ զբաղված անձի հաշվով: Հայաստանի դեպքում աշխատանքի արտադրողականությունը հաշվարկված է որպես ավելացված արժեքը մեկ վարձու աշխատողի հաշվով, ընդ որում գերփոքր ձեռնարկությունների մասով աշխատողների թիվը ճշգրտվել է ներառնելով գործատու չհանդիսացող անհատ ձեռներեցների թիվը:

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

8. Ձեռնարկությունների ծնունդ

8.1. Բացված ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների

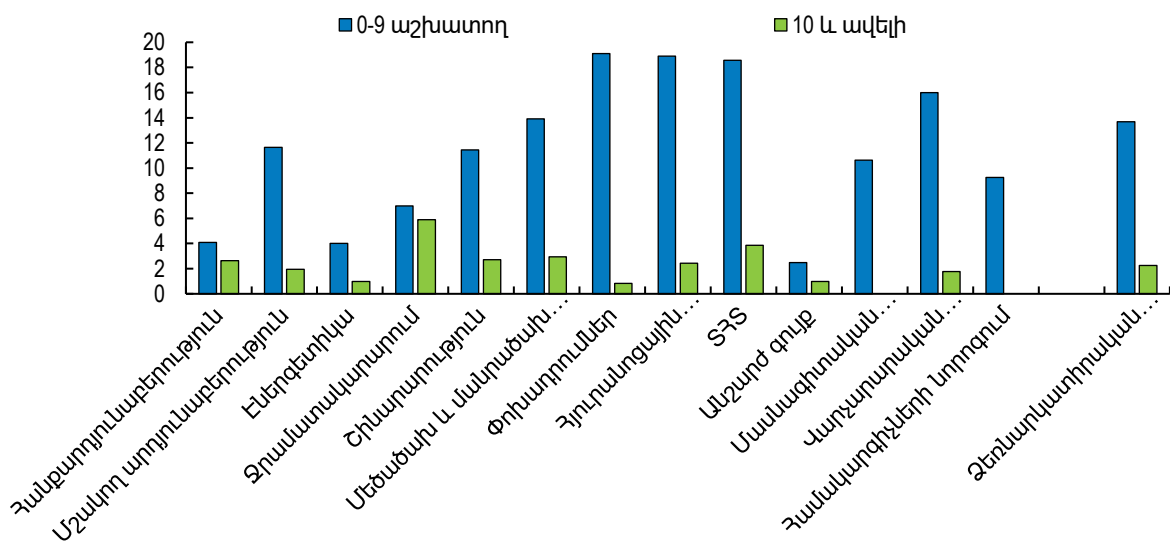
2017թ.

Գործունեության ոլորտ	Ոչ գործատու	1-4 աշխատող	5-9 աշխատող	10-19 աշխատող	20 և ավելի աշխատող	Ընդամենը
Հանքարդյունաբերություն	3	-	1	-	0	9
Մշակող արդյունաբերություն	228	25	11	4	0	598
Էներգետիկա	2	1	-	1	0	5
Զրամատակարարում	1	-	-	1	0	4
Շինարարություն	48	20	8	2	0	108
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	807	37	19	8	0	5 486
Փոխադրումներ	52	5	2	-	0	150
Հյուրանոցային տնտեսություն	127	27	9	1	0	416
SZS	97	30	7	4	0	262
Անշարժ գույք	18	2	1	-	0	37
Մասնագիտական ծառայություններ	103	7	-	-	0	299
Վարչարարական ծառայություններ	99	3	2	1	0	231
Համակարգիչների նորոգում	7	-	-	-	0	46
Տնտեսության գործարար հատված	1 592	157	60	22	0	7 651

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

8.2. Ձեռնարկությունների ծնունդի գործակիցն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների

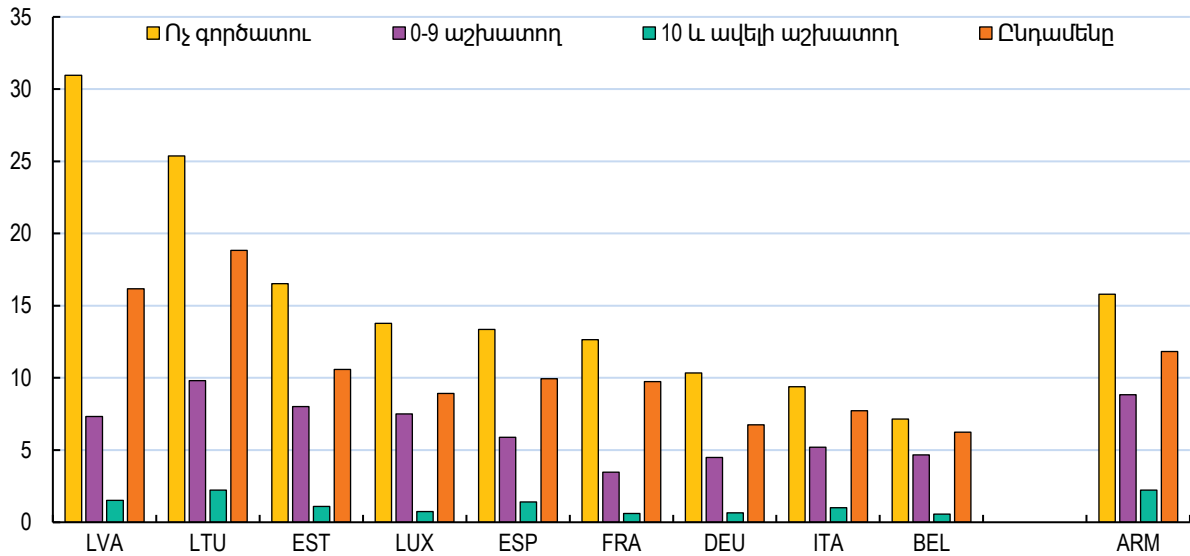
Բացված ձեռնարկությունների թիվը՝ ներկայացված որպես ակտիվ ձեռնարկությունների տոկոս, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

8.3. Ձեռնարկությունների ծնունդի գործակիցը, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

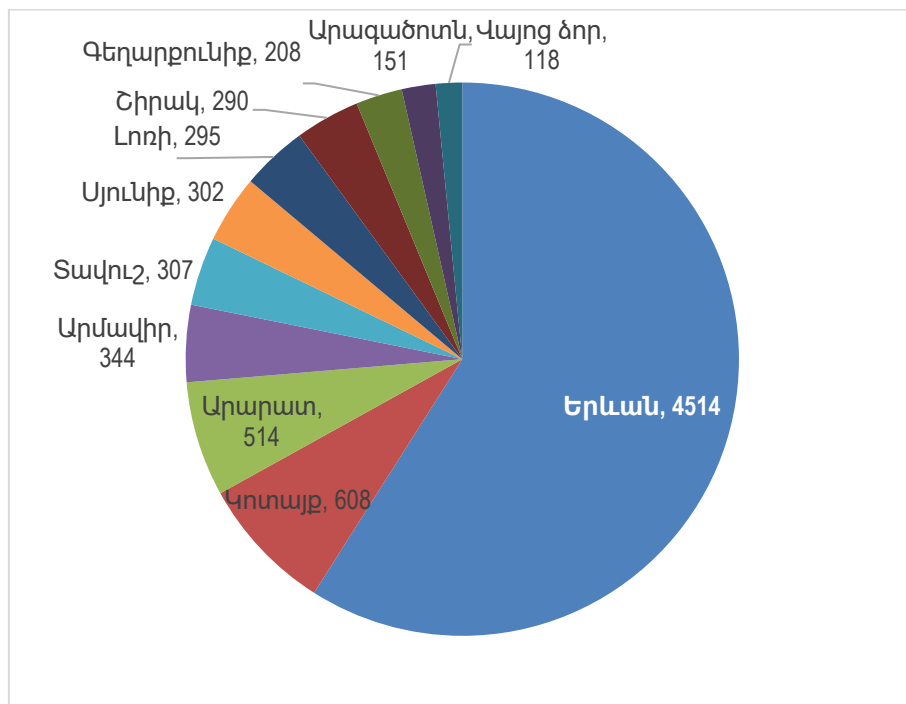
Ծնված ձեռնարկությունների թիվը՝ ներկայացված որպես ակտիվ ձեռնարկությունների տոկոս, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

8.4. Ձեռնարկությունների ծնունդն ըստ մարզերի

Տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

9. Ձեռնարկությունների մահ

9.1. Ձեռնարկությունների մահերի թվաքանակն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների

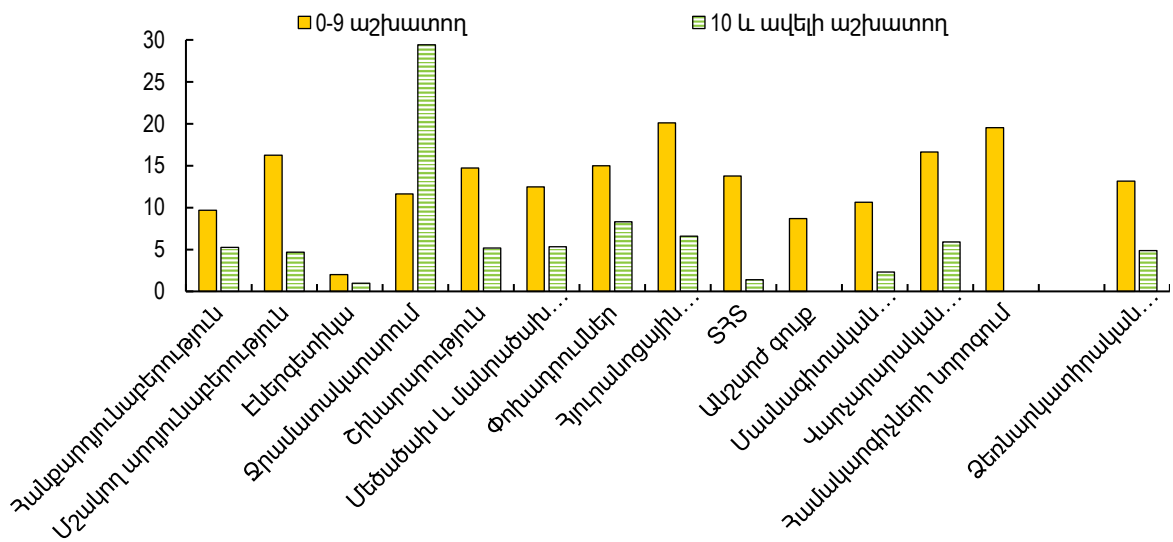
2017թ.

Գործունեության ոլորտ	Ոչ գործատու	1-4 աշխատող	5-9 աշխատող	10-19 աշխատող	20 և ավելի աշխատող	Ընդամենը
Հանքարդյունաբերություն	1	12	6	1	1	21
Մշակող արդյունաբերություն	326	418	69	22	14	849
Էներգետիկա	-	2	-	1	-	3
Ջրամատակարարում	2	2	1	2	3	10
Շինարարություն	11	83	32	14	5	145
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	3104	1675	119	34	15	4947
Փոխադրումներ	26	57	33	15	5	136
Հյուրանոցային տնտեսություն	143	245	44	18	9	459
SՀS	53	112	21	3	1	190
Անշարժ գույք	24	101	1	-	-	126
Մասնագիտական ծառայություններ	101	177	21	4	1	304
Վարչարարական ծառայություններ	74	149	14	7	3	247
Համակարգիչների նորոգում	56	39	2	-	-	97
Տնտեսության գործարար հատված	3921	3072	363	121	57	7534

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

9.2. Ձեռնարկությունների մահվան գործակիցն ըստ ձեռնարկությունների չափի և գործունեության ոլորտների

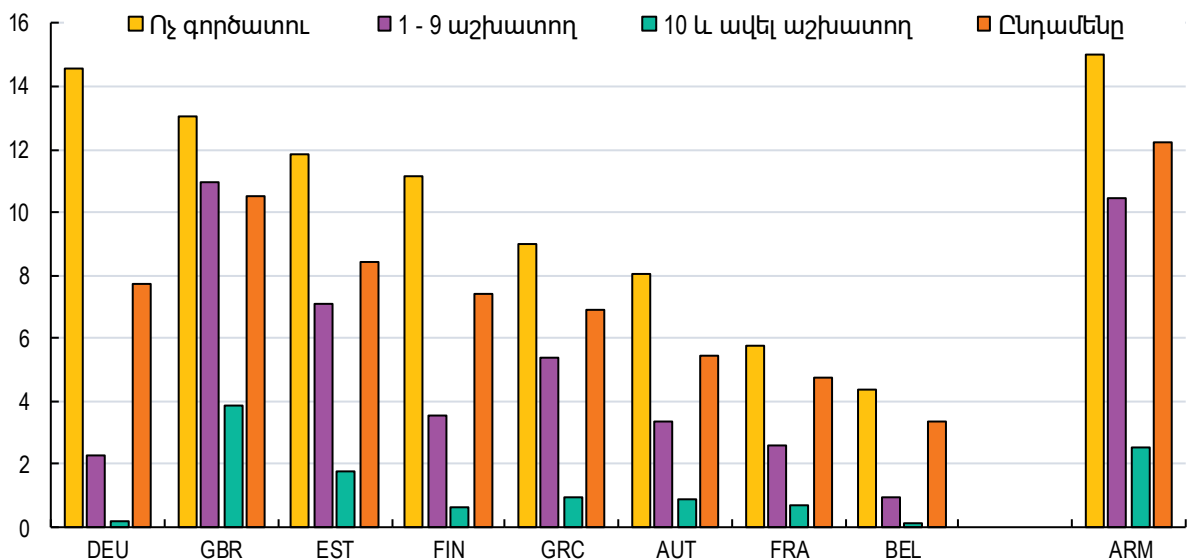
Փակված ձեռնարկությունների թիվը՝ ներկայացված որպես ակտիվ ձեռնարկությունների տոկոս, 2017թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

9.3. Ձեռնարկությունների մահվան գործակիցը, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

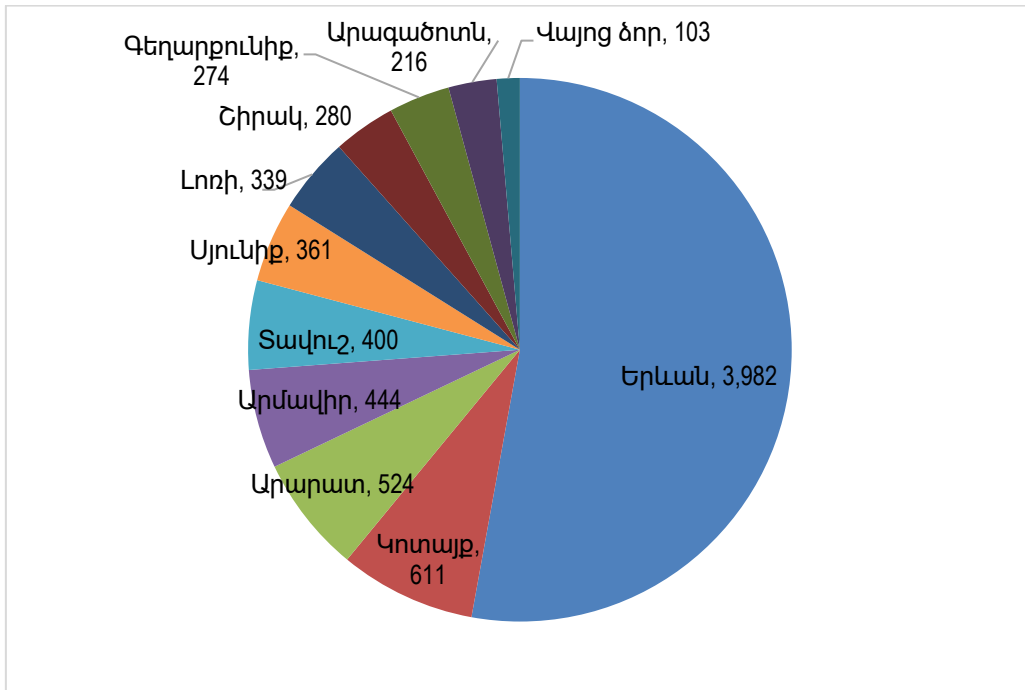
Փակված ձեռնարկությունների թիվը՝ ներկայացված որպես ակտիվ ձեռնարկությունների տոկոս, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

9.4. Ձեռնարկությունների մահերի թվաքանակն ըստ մարզերի

Տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

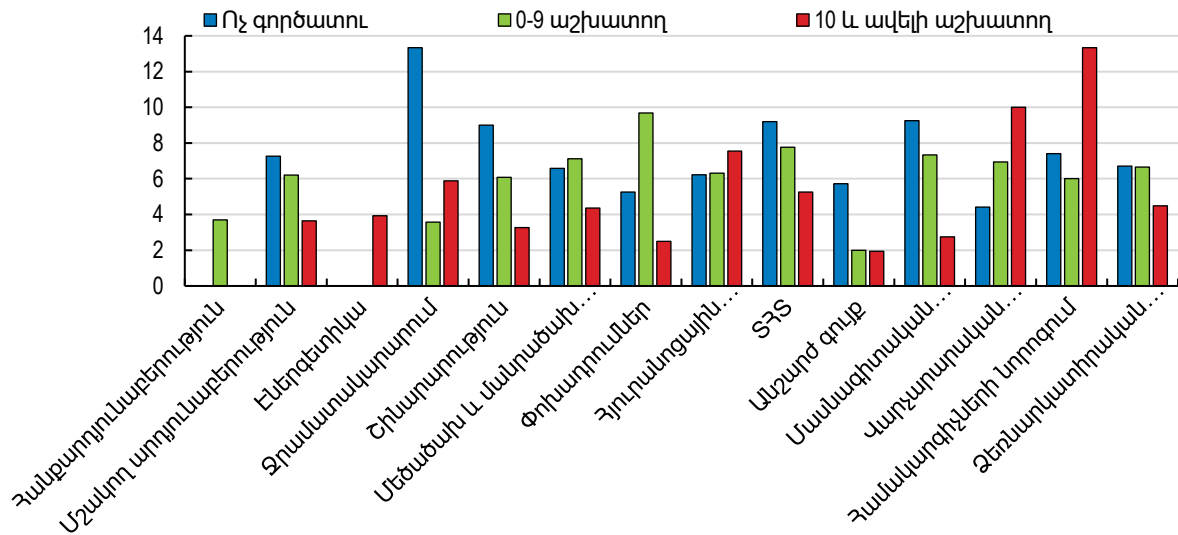

Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

10. Նորաստեղծ ձեռնարկություններ

10.1. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի և գործունեության ոլորտի

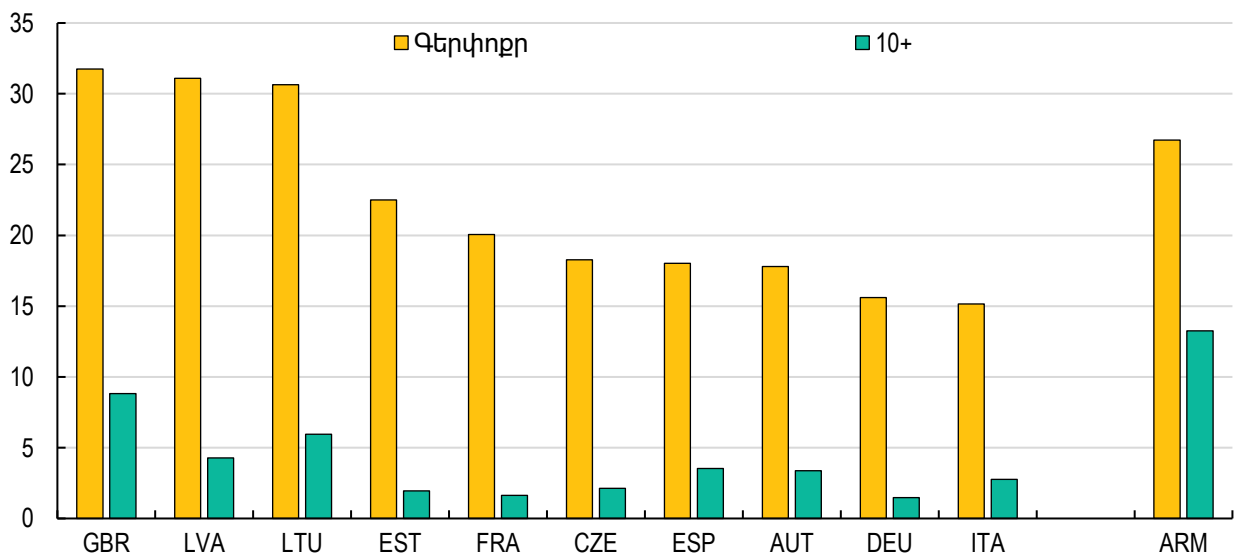
Տոկոսը բոլոր ակտիվ ձեռնարկությունների կազմում, 2017թ.

Ծանոթություն. Նորաստեղծ ձեռնարկություններ են համարվում մինչև 3 տարեկան ձեռնարկությունները: Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ:

10.2. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների մասնաբաժինը, Հայաստան և մի քանի ՏՀԶԿ երկրներ

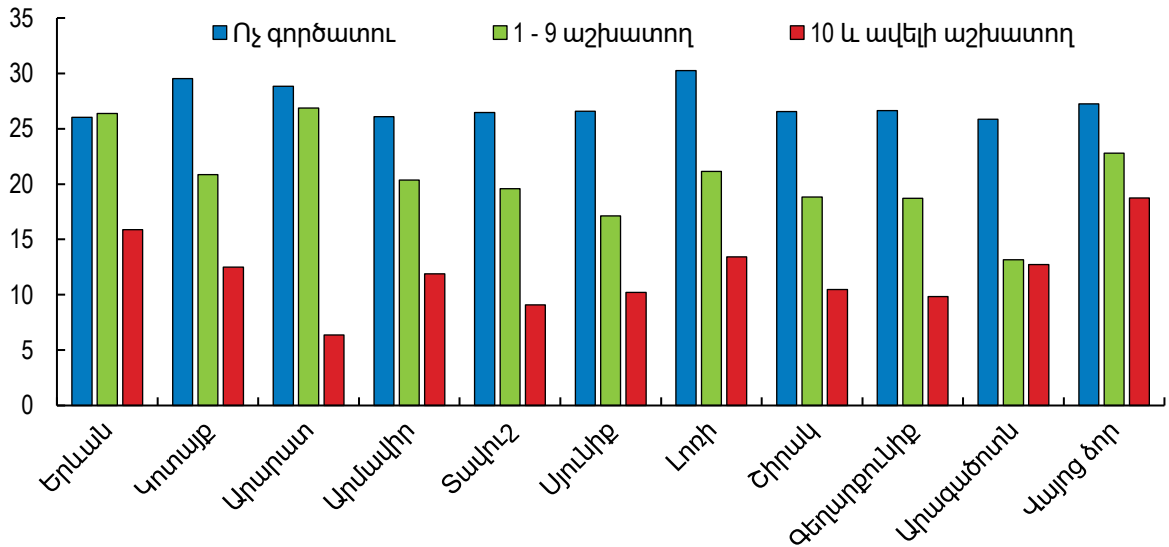
Տոկոսը, տնտեսության գործարար հատված, 2016թ.

Ծանոթություն. Նորաստեղծ ձեռնարկություններ են համարվում մինչև 3 տարեկան ձեռնարկությունները: Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎՄ և ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան:

10.3. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների մասնաբաժինն ըստ չափի և մարզերի

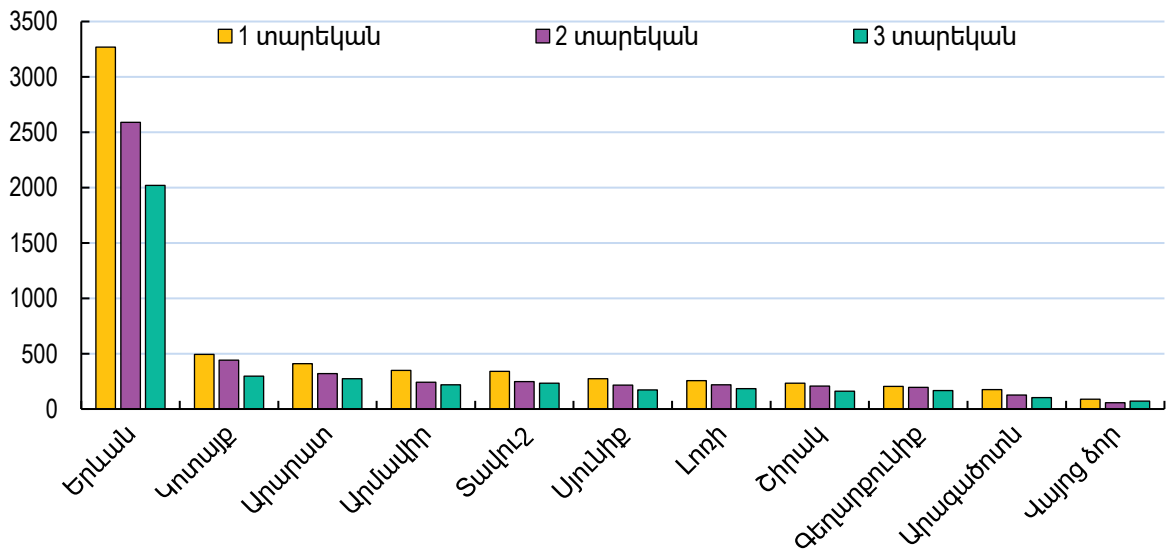
Տոկոսը, տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Ծանոթություն. Նորաստեղծ ձեռնարկություններ են համարվում մինչև 3 տարեկան ձեռնարկությունները: Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

10.4. Նորաստեղծ ձեռնարկությունների թվաքանակն ըստ մարզերի

Տնտեսության գործարար հատված, 2017թ.

Ծանոթություն. Գոյատևած ձեռնարկություններ են համարվում T տարում ստեղծված և մինչև T+1, T+2 կամ T+3 տարին ակտիվ ձեռնարկությունները: Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ:

Օգտագործված գրականություն

ՀՀ ՎԾ (2018թ.), Ավելացված արժեքն ըստ աշխատողների թվաքանակով որոշվող ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների չափերի, 2016 թվականին, <https://www.armstat.am/en/?nid=82&id=2056>

ՀՀ ՎԾ (2018թ.) Արդյունաբերական կազմակերպությունների հիմնական ցուցանիշներն ըստ աշխատողների թվաքանակով որոշվող չափերի և տնտեսական գործունեության երկնիշ դասակարգման, 2017թ. հունվար-դեկտեմբեր (հայերեն), <https://www.armstat.am/en/?nid=82&id=2004>

ՀՀ ՎԾ (2017թ.), Արդյունաբերական կազմակերպությունների հիմնական ցուցանիշներն ըստ աշխատողների թվաքանակով որոշվող չափերի և տնտեսական գործունեության երկնիշ դասակարգման, 2016թ. հունվար-դեկտեմբեր (հայերեն), <https://www.armstat.am/en/?nid=82&id=1870>

ՀՀ ՎԾ (2010թ.), Մարգային վիճակագրական միավորների անվանակարգ Հայաստանի համար, <http://www.armstat.am/file/doc/99460113.pdf>.

ՏՀԶԿ գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրության տվյալների շտեմարան, 2018թ. նոյեմբեր <http://dx.doi.org/10.1787/sdbs-data-en>.

Մարգային վիճակագրական միավորների անվանակարգը հայերենով.

ՏՀԶԿ (2010թ.), Գործարար հատվածի կառուցվածքային և ժողովրդագրական վիճակագրություն, ՏՀԶԿ հրատարակչություն, Փարիզ, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264072886-en>.

ՏՀԶԿ (2007թ.), Եվրոստատ/ՏՀԶԿ գործարար հատվածի ժողովրդագրական վիճակագրության ձեռնարկ, ՏՀԶԿ հրատարակչություն, Փարիզ, <http://www.oecd.org/std/39974460.pdf>.

ՄԱԿ-ի Եվրոպական տնտեսական հանձնաժողով (2015թ.), Վիճակագրական բիզնես նեգիստրների ուղեցույց, https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/publications/2015/ECE_CES_39_WEB.pdf.

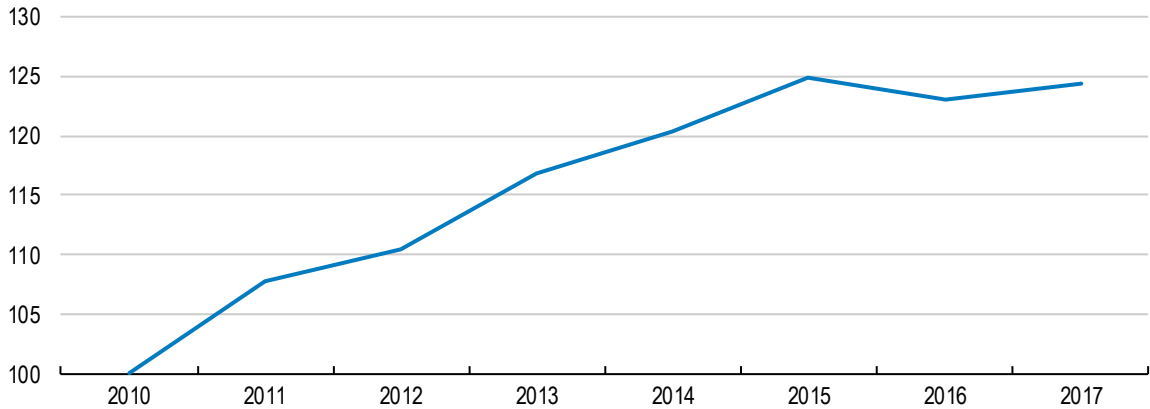
ՏՀԶԿ Ձեռնարկատիրությունը մեկ հայացքով (OECD Entrepreneurship at a Glance), մի քանի հրատարակություններ, https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/entrepreneurship-at-a-glance_22266941 .

ՏՀԶԿ (2018), Ձեռնարկատիրության համառոտ ամփոփագիր (Entrepreneurship at a Glance Highlights) 2018, <https://www.oecd.org/sdd/business-stats/EAG-2018-Highlights.pdf> :

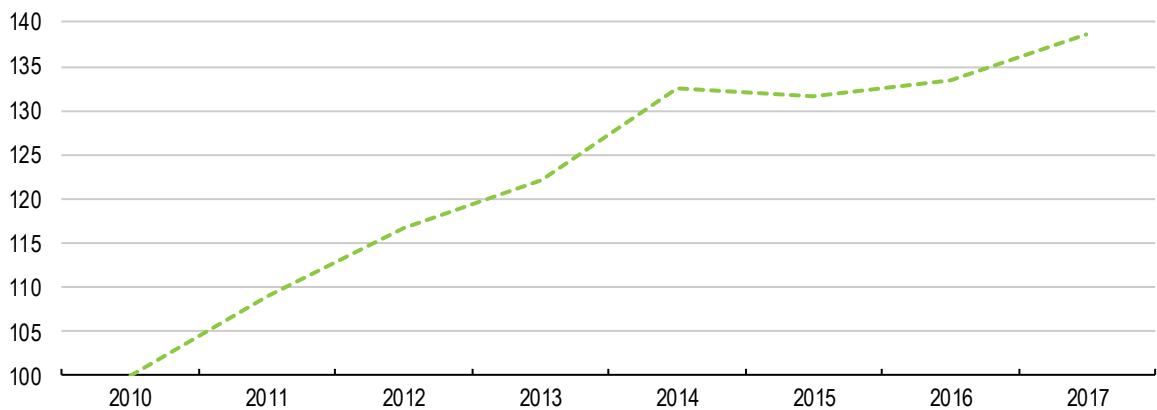
Հավելված

Գների ինդեքսներ ու փոխարժեքներ

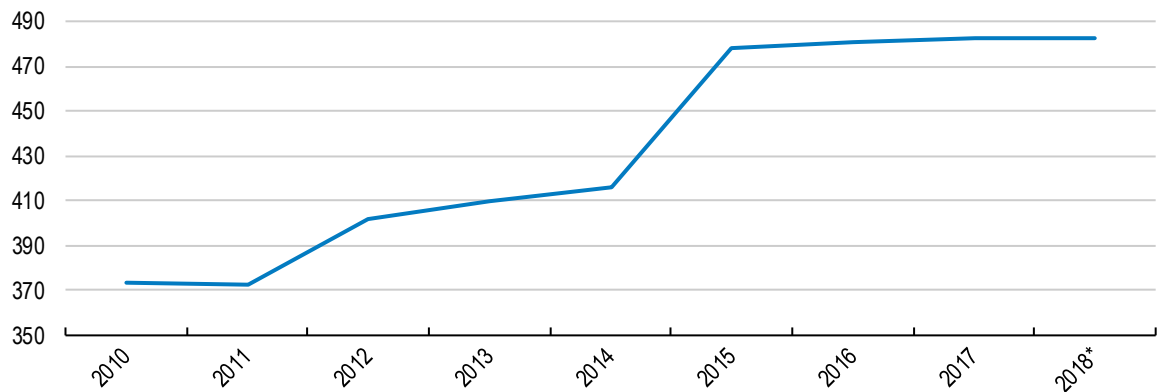
Ա1. Սպառողական գների ինդեքս, 2010թ. = 100

Ա2. Արտադրության միջոցների գնման գների ինդեքսը արդյունաբերության մեջ, 2010թ. = 100

Ա3. ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ փոխարժեք

Ծանոթություն. (*) 2018թ. հունվար-հոկտեմբեր ամիսների տվյալներ:
Աղբյուրը՝ ՀՀ ՎԾ: